

Economisch-Statistische Berichten

ALGEMEEN WEEKBLAD VOOR HANDEL, NIJVERHEID, FINANCIËN EN VERKEER
ORGAAN VOOR DE MEDEDELINGEN VAN DE CENTRALE COMMISSIE VOOR DE RIJNVAART
UITGAVE VAN HET NEDERLANDSCH ECONOMISCH INSTITUUT

18^e JAARGANG

WOENSDAG 27 DECEMBER 1933

No. 939

NEDERLANDSCH ECONOMISCH INSTITUUT.

Curatoren: Mr. G. Vissering, Voorzitter; Ir. A. Plate, Onder-Voorzitter; Mr. K. P. van der Mandele, Penningmeester; Mr. P. Hofstede de Groot; Jhr. Mr. L. H. van Lennep; Mr. R. Mees; E. D. van Walree; Ch. J. I. M. Welter; C. J. P. Zaalberg.

ECONOMISCH-STATISTISCHE BERICHTEN. COMMISSIE VAN ADVIES:

Prof. Mr. D. van Blom; J. van Hasselt; Jhr. Mr. L. H. van Lennep; Mr. K. P. van der Mandele; Prof. Dr. N. J. Polak; Mr. Dr. L. F. H. Regout; Dr. E. van Welderen; Baron Rengers; Prof. Mr. H. R. Ribbius; Jan Schilthuis, Prof. Mr. F. de Vries.

Gedelegeerd lid: Prof. Mr. Dr. G. M. Verrijn Stuart.
Redacteur-Secretaris: Dr. H. M. H. A. van der Valk.
Secretariaat: Pieter de Hoochweg 122, Rotterdam.
Telefoon Nr. 35000. Postrekening 8408.

Advertenties f 0,50 per regel. Plaatsing bij abonnement volgens tarief. Administratie van abonnementen en advertenties: Nijgh & van Ditmar N.V., Uitgevers, Rotterdam, Amsterdam, 's-Gravenhage. Postchèque- en giro-rekening No. 145192.

Abonnementsprijs voor het weekblad franco p. p. in Nederland f 20,—. Buitenland en Koloniën f 23,— per jaar. Losse nummers 50 cents. Economisch-Statistisch Kwartaalbericht f 1,—. Leden en donateurs ontvangen het weekblad en het Kwartaalbericht gratis en een reductie op de verdere publicaties.

Aangeteekende stukken: Bijkantoor Ruijgeplaatweg.

BERICHT.

In verband met de jaarwisseling zal het volgend nummer op Donderdag 4 Januari verschijnen.

27 DECEMBER 1933.

In den toestand van de geldmarkt kwam deze week niet de minste verandering. De noteeringen waren disconto 3 pCt., prolongatierente 1 pCt., callgeld $\frac{1}{4}$ pCt.

* * *

Op den weekstaat van De Nederlandsche Bank blijkt de post binnenlandsche wissels met f 444.000 te zijn toegenomen; de beleeningen stegen met f 3,4 miljoen.

De voorraad gouden munt nam met bijna f 600.000 af, waartegenover de post gouden muntmateriaal met bijna f 2 miljoen toenam, zoodat per saldo de goudvoorraad met f 1,4 miljoen vermeerderde. De voorraad zilver geeft een daling te zien van f 734.000.

Onder de passiva der Bank blijkt de biljettencirculatie met f 13,4 miljoen te zijn uitgebreid; daarentegen daalden de saldi in rekening-courant met f 9 $\frac{1}{2}$ miljoen, namelijk een afname van het tegoed van 's Rijks schatkist groot f 3,9 miljoen en van de saldi van anderen groot f 5,6 miljoen. Het beschikbaar metaalsaldo bedraagt f 961.000 meer dan de vo-

rige week. Het dekkingspercentage is op nagenoeg 83 pCt. blijven staan.

* * *

De wisselmarkt is de dagen vóór Kerstmis kalm verlopen; de koersen toonden slechts weinig verandering. Zaterdag en gisteren werd echter veel hinder ondervonden van de telefoonstoring te Amsterdam; het was vaak moeilijk zaken door te sluiten. Ponden konden zich handhaven: 8.13—8.18—8.14; Dollars noteerden 1.58 $\frac{1}{2}$ —1.61—1.59 $\frac{1}{4}$. £/\$ 5.13 $\frac{1}{2}$ —5.08—5.11. Marken bleven gezocht en bewogen zich rond de 59.37 $\frac{1}{2}$. Effecten-Sperrmarken lagen flauwer, terwijl ook voor Register-Marken en Creditsperrmarken eenig aanbod viel waar te nemen, waardoor de koersen een weinig terugliepen. Fransche Francs bleven gezocht op 9.75. £/Fr. Frs. noteerden 83.45—83.90—83.50. Belga's rond de 34.58. Over de overige koersen valt weinig te vermelden.

Canadeesche Dollars 1.60. Yen 49.50. Argentijnsche Pesos 38—39.

Op de termijnmarkt vielen geen schommelingen van belang waar te nemen.

Op de goudmarkt was het heel rustig; er ging weinig om.

LONDEN, 23 DECEMBER 1933.

Geld werd in de tweede helft van deze week weer gezocht tegen iets hogere prijzen, terwijl voor geld tot na 1 Januari meer werd betaald dan de vorige weken. De onttrekkingen voor Kerstmis waren vrij belangrijk. Verder blijkt uit den staat van de Bank van Engeland, dat de bank een grooten post „government Securities” aankocht. De banksaldi zijn dienengevolge slechts weinig gedaald (pl.m. 4 miljoen Pond).

Op de discontomarkt ontwikkelde zich in de eerste helft der week vraag naar wissels van de zijde van een groep, welke op den voorafgaanden Vrijdag te laag had ingeschreven. Nadat aan deze vraag tot afbrokkelende koersen was voldaan, herstelde de prijs zich Donderdag en Vrijdag weder op het vorige niveau van $1\frac{1}{4}$ voor drie-maands bankaccepten en $1\frac{3}{16}$ voor schatkistpapier. Vrijdag had de toewijzing tegen een fractie lageren koers plaats dan de vorige week, nl. tusschen $1\frac{1}{8}$ en $1\frac{5}{32}$ pCt.

De ondertoon voor disconto was zwak, zoodat met veel interesse de eerste dagen van Januari worden tegemoet gezien, of dan nl. de Banken er in zullen slagen haar voornemen, om den prijs niet beneden 1 pCt. te laten dalen, ten uitvoer te brengen.

HET NEDERLANDSCH—DUITSCH HANDELSVERDRAG.

Bij de beoordeeling van de beteekenis en de waarde van de handelsovereenkomst, die tusschen ons land en Duitschland 15 December jl. voor den duur van een jaar is gesloten, dient men, naast den tekst der overeenkomst, ook de officiële communiqués van beide partijen te beschouwen. In verband met de bijzondere Duitse verhoudingen van thans heeft men van Duitse zijde zelfs twee communiqués, dat van de Duitse regeering en de uiteenzettingen van Dr. Winter, die als nationaal-socialistisch partijman de onderhandelingen voor een gedeelte schijnt te hebben bijgewoond en die namens Minister Darré een verklaring aan de Nederlandsche pers heeft verstrekt, welke, voor zoover wij konden nagaan, alleen in het „Vaderland” van 22 Dec. is opgenomen.

Opmerkelijk is in al deze communiqués het stilzwijgen op een zeer belangrijk punt, dat, blijkens het slotprotocol, toch wel ter sprake is gebracht, nl. het Nederlandsche crediet aan Duitschland, waarvan de aflossingstermijn begint te naderen. Volgens genoemd slotprotocol blijft de verlaagde rente, die begin van dit jaar door ons land werd toegestaan als tegenprestatie voor zekere concessies van Duitse zijde, ook voor 1934 van kracht. Omtrent de verlenging van het crediet wordt evenwel niets vermeld. Deze verlenging heeft bij vroegere onderhandelingen zulk een groote rol gespeeld, dat het stilzwijgen veelbeteekend is. Klaarblijkelijk vond onze Regeering de tegemoetkomingen van Duitse zijde thans niet voldoende om daartegenover, behalve invoercontingenten voor de Duitse industrie, ook nog concessies ten aanzien van de verlenging van dit crediet te stellen. Zij heeft deze verlenging dus als wapen in het arsenaal voor verdere onderhandelingen behouden, tenzij het de bedoeling mocht zijn het thans te laten afloopen, hetgeen wij ons ook zeer goed zouden kunnen voorstellen.

Wij kunnen het ten volle billijken, dat onzerzijds in dit opzicht blijkbaar voet bij stuk is gehouden, omdat wij meenen, dat de toezeggingen van Duitschland niet groot genoeg zijn om verdere tegemoetkoming te toonen dan door onze vertegenwoordiging aan den dag is gelegd. Beschouwen wij daartoe allereerst de eene zijde van het vraagstuk, die van den Nederlandschen uitvoer naar Duitschland, in de eerste plaats uit agrarische producten bestaande.

Het Nederlandsche communiqué vermeldt hieromtrent:

„Dit deel (de regeling van de handelsbetrekkingen tusschen de beide buurlanden op zoodanige wijze, dat ook bij den huidige zeer ongunstigen economischen toestand voor den Nederlandschen agrarischen export bevredigende mogelijkheden werden geschapen) is bereikt. Zoowel voor het zuivel als voor eieren, als voor de belangrijkste producten van den tuinbouw zijn mogelijkheden geschapen voor de instandhouding van deze productietakken.

Ook voor de boomkwekerij en de visscherij en den export van spek zijn aannemelijke resultaten verkregen. Voor den uitvoer van verscheiden niet onbelangrijke industriële artikelen werden verbeteringen bereikt.”

In het Duitse communiqué, dat wij uit de „Völkischer Beobachter” citeeren, vindt men omtrent dit deel van het verdrag geen commentaren, slechts een beknopt résumé van de verlaagde tarieven voor den invoer van bepaalde hoeveelheden spek, boter, kaas en eieren in Duitschland. Waar men dit blijkbaar zoowel in het Duitse als in het Nederlandsche communiqué de hoofdzaak vindt, zullen wij ons tot deze artikelen beperken en de overeenstemming omtrent de andere producten stilzwijgend voorbijgaan.

Daar spek door de Nederlandsche Varkenscentrale als monopoliste wordt uitgevoerd, was een logische regeling mogelijk met de organen voor gecentraliseer-

INHOUD.

	Blz.
HET NEDERLANDSCH—DUITSCH HANDELSVERDRAG door <i>Ir. A. Baars</i>	1006
De Duitse scrips — Kan Duitschland het buitenland dwingen? door <i>A. A. van Sandick</i>	1008
Nieuwe regeling van het transfermoratorium in Duitschland door <i>C. A. Klaasse</i>	1009
De goudclausule in het Hooger Huis door <i>Mr. W. Roose-gaarde Bisschop</i>	1010
Het melkoverschot door <i>H. J. Frietema</i>	1012
Crisisbestrijding door <i>Prof. Mr. Dr. W. C. Mees R. Azn.</i>	1013
AANTEEKENINGEN:	
Aard en kosten van de herstelmaatregelen in de Vereenigde Staten	1015
De termijnmarkt voor granen te Rotterdam	1016
INGEZONDEN STUKKEN:	
De invloed van het arbeidsloon op den kostprijs der producten door <i>A. J. W. Renaud</i> met Naschrift van <i>Dr. O. Bakker</i>	1017
De commerciële leiding van het spoorwegbedrijf door <i>Th. H. Bernsen</i>	1018
ONTVANGEN BOEKEN	1018
MAANDCIJFERS:	
Emissies in November 1933	1019
Overzicht der opbrengsten van het Staatsbedrijf der P.T.T.	1019
STATISTIEKEN	1019—1024
Geldkoersen. — Wisselkoersen. — Bankstaten.	

den invoer in Duitschland. Hierbij schijnt de zekerheid van dit contingent van 60 pCt. van de in 1932 ingevoerde hoeveelheid wel het meest vast te staan. Als voorwaarde is slechts gesteld, dat Nederland tegen geen lagere prijzen aanbiedt, vrij station van ontvangst, dan 20 Pfennig per KG. onder de Berlijnsche prijzen van vet spek, terwijl de invoer slechts door een door de Nederlandsche regeering aan te wijzen instelling mag geschieden, i.c. de Varkenscentrale.

Anders, en lang niet zoo positief, schijnt de zaak voor boter, kaas en eieren geregeld en eveneens voor groenten. Zooals bekend, bestaat ook voor deze artikelen, tenminste voor de meeste ervan, een regeeringscentrale in Duitschland, die het uitsluitende recht van inkoop heeft, op dezelfde wijze als in Nederland de Graan-, Groente- en Fruitcentrale voor de in te voeren producten. Deze materie is in Duitschland op zoodanige wijze geregeld, dat de inkoopcentralen een „Uebnahmeschein” moeten verstrekken voor in te voeren artikelen, hetgeen zij alleen doen, indien er naar haar meening werkelijk behoefte aan buitenlandsche producten bestaat. Dit brengt dus mede, dat de vaststelling van een contingent op zichzelf nog niets beteekent. De inkoopcentrale kan eenvoudig een „Uebnahmeschein” weigeren, daarmede het contingent illusoir maken en zelfs het eene land boven het andere bevoordeelen. De Nederlandsche regeering erkent in het slotprotocol met deze regeling bekend te zijn. Nu bevat het protocol ten aanzien van dit punt de volgende verklaring:

„De beide Regeeringen zullen zich verstaan omtrent de afgifte der bewijzen van overneming en over de bij inklaring te volgen procedure.”

Veel licht werpt dit niet op het vraagstuk; het is in den toekomstigen tijd gesteld, zoodat de schijn wordt gewekt, alsof de overeenstemming ten tijde der onderteekening nog niet was bereikt. Het Duitse communiqué vermeldt dit punt in het geheel niet; in het Nederlandsche vindt men echter de mededeeling, dat de getroffen regeling „de bestaande handelsbetrekkingen tusschen Nederlandsche producenten en Duitse importeurs onverlet” laat. Wat hiermede bedoeld is, kan men afleiden uit de uitvoeringsmaatregelen, die voor den invoer van groenten reeds op grond van deze overeenkomst zijn getroffen, en waar-

bij de producenten van een *Nederlandsche* organisatie een bewijs krijgen, dat het uitgevoerde product binnen het contingent blijft. Wanneer dit straks ook voor zuivelproducten en eieren zal gelden, beteekent zulks dus, dat het contingent inderdaad verzekerd is en door geen weigering van een „Uebnahmeschein“ door de Duitse monopolistische organisatie kan worden aangetast.⁴⁾

Dit alles is echter slechts een veronderstelling, de gunstigste, die voor ons land gemaakt kan worden. Wij begrijpen zeer wel, dat men de details van deze regeling om verschillende redenen niet kon publiceren, maar toch blijven wij voorloopig omtrent een van de allerbelangrijkste punten in het duister tasten, totdat de practijk zal uitwijzen, waarop deze regeling, die in het Nederlandsche communiqué in het algemeen wordt aangeduid, neerkomt.

Uit het communiqué en uit het verdrag zelf blijkt, dat het resultaat voor de Nederlandsche exportindustrie zeer mager is. Voor het zeer belangrijke artikel steenkolen is practisch blijkbaar niets bereikt. Niettemin is de exportsituatie van onze mijnen hoogst bedenkelijk. De oorzaak daarvan ligt weliswaar in de eerste plaats bij België en Frankrijk, die aan den invoer van de Nederlandsche kolen beperkende bepalingen in den weg hebben gelegd, maar Duitschland heeft zeer ernstige beperkingen van onzen koleninvoer al vele jaren geleden opgelegd en niettemin tot nog toe zijn onbeperkte invoermogelijkheden van steenkool op de Nederlandsche markt volledig behouden.

Van een verbetering van de voor Rotterdam meer dan ooit gewichtige kwestie der uitzonderingstarieven op de Duitse spoorwegen ten gunste van het vervoer naar Duitse havens schijnt in het geheel geen sprake meer te zijn geweest. Wij tenminste hebben daarover nergens iets kunnen vinden, noch hooren verluiden.

* * *

Thans de andere zijde van het vraagstuk, de uitvoer van Duitse producten naar Nederland. In artikel B zegt Nederland toe, bij contingenteringen met de Duitse exportbelangen rekening te zullen houden. Het Nederlandsche communiqué is in dit opzicht iets positiever, waar het hiomtrent verklaart:

„Bij het afmeten van de contingenten voor Duitse industrie-artikelen werd uiteraard met de belangen van den Duitschen uitvoer rekening gehouden. Niettemin werd nauwlettend zorg gedragen om binnenlandsche afzetmogelijkheden voor noodlijdende Nederlandsche industrieën vrij te houden“....

Deze redactie brengt aan het licht, dat voor een deel tenminste, in zoverre als onze Regeering zich haar vrijheid van handelen niet voorbehold, ook de toekomstige contingenten onder het oog zijn gezien. Wij wijzen er nog op, dat hier gesproken wordt over de contingenten voor „Duitse industrie-artikelen“. Hieruit volgt o.i., hetgeen ook wel voor de hand ligt, dat de onderhandelingen gebaseerd waren op de gewijzigde Crisis-Invoerwet, waarbij verschillende invoercontingenten voor afzonderlijke landen kunnen worden vastgesteld. Dan blijken wij dus voor een zeer belangrijk deel afstand te hebben gedaan van dit middel tegenover Duitschland en onze bureu „flinke“ contingenten te hebben toegezegd. Misschien niet wat al te royaal? Als bij de bepaling dier contingenten alleen met de noodlijdende Nederlandsche industrieën rekening werd gehouden, bestaat de mogelijkheid, dat industrieën, die, hoewel met verliezen werkend, nog niet noodlijdend zijn, den vollen druk der Duitse concurrentie te verduren zullen krijgen.

⁴⁾ De Frankfurter Ztg. van 22 Dec. acht het juist een groote concessie van Nederlandsche zijde, dat wij bij den invoer van boter, kaas en eieren bereid waren het „Uebnahmeschein-Verfahren“ (gespatieerd in het Duitse origineel) te accepteren. Men ziet, een diametraal tegenovergestelde opvatting als de in het Nederlandsche officiële communiqué verkondigde.

Wij kunnen de voldoening van Duitse zijde over het verkregen resultaat, bij een dergelijke interpretatie onzerzijds van bescherming der binnenlandsche industrie op de eigen markt, wel eenigszins begrijpen.

In het Nederlandsche communiqué wordt melding gemaakt van een belofte van Duitse zijde, om „voort al van in ons land geproduceerde artikelen af te zien van al te zeer prijsdrukkende methoden (door middel van scrips, registermarken, enz.)“, maar wij konden noch in de overeenkomst zelf, noch in het Duitse communiqué ook maar eenige aanduiding in deze richting vinden. Wij gelooven ook niet, dat deze toezegging eenigerlei waarde heeft, dat Duitschland zelfs in staat is om zich daarnaar te gedragen. De heer Van Sandick heeft in het October-nummer van „De Economist“ een duidelijke uiteenzetting gegeven van de wijze, waarop de buitenlandse schuldeischers van Duitschland deze Duitse valutadumping betalen. Hij kwam tot de conclusie, dat deze methode thans zoo verrijnd is, dat men *heelemaal niet meer na kan gaan, waar van dergelijke dumping sprake is*. De winst op registermarken en scrips wordt als een exporttoeslag voor den geheelen Duitschen uitvoer gebruikt, zoodat, juist na de regeling, die door den heer Van Sandick is besproken, geen speciale lage offerten naar het buitenland meer worden afgegeven.

Men hecht van Duitse zijde blijkbaar zeer veel waarde aan deze overeenkomst. De „Völkischer Beobachter“ schrijft:

„Dem Vertrage kommt aber auch insofern besondere Bedeutung zu, als er für die künftige Gestaltung der deutschen Einfuhrpolitik auf dem Gebiete der landwirtschaftlichen Erzeugnisse richtunggebend sein wird.“

Inderdaad heeft de overeenkomst zeer bijzondere kenmerken, die wij vooral hierin zien, dat — gelijk in haast ieder artikel van het slotprotocol wordt vermeld — de opengebleven vragen in permanente kleine commissies, waarin belanghebbenden vertegenwoordigd zullen zijn, kunnen worden besproken. De overeenkomst is dus niet definitief, kan dat ook bezwaarlijk zijn in een tijd, waarin alles zoo op losse schroeven staat en geen regeering tevoren kan zeggen, welke maatregelen zij over eenige maanden zal moeten treffen. Maar het schijnt de bedoeling geweest te zijn om alle moeilijkheden in den geest van wederzijdsch overleg op te lossen, een voornemen, dat de meeste toejuiching verdient. Wij mogen het zeker als een succes voor onze onderhandelaars beschouwen, dat men tot dit resultaat is gekomen. Men vergelijk hiermede b.v. het einde van de reis der „tomatencommissie“ van een jaar geleden! Het eenzijdige streven naar autarkie schijnt in Duitschland niet gezegevierd te hebben, getuige het groote belang, dat de „Völkischer Beobachter“ erkent, hetwelk ons land als afnemer van Duitse industrieproducten bezit.

In dit verband moge nog even worden gewezen op de uiteenzetting van Dr. Winter in „Het Vaderland“ van 22 dezer, waarover wij het in het begin van ons artikel reeds hadden. Daarbij wordt onvervalschte nationaal-socialistische propaganda geboden, die met een sneltreinvaart de feiten voorbijvliegt om in den stroom van frazen onder te duiken. Wij hebben uiteengezet, hoe onzerzijds juist alle pogingen in het werk zijn gesteld om de nationaal-socialistische Duitse monopolie organen voor den invoer uit ons land uit te schakelen. Dit neemt niet weg, dat Dr. Winter een fikschien aanloop neemt, verklarende dat „het verdrag in wezen de eerste (sic!) uitwerking is van de agrarische wetgeving van rijkskanselier Hitler en zijn minister Darré“, om vervolgens de zegeningen van die wetgeving te gaan schilderen.

Wanneer Dr. Winter het daarbij doet voorkomen, alsof de concessies ten aanzien van den uitvoer van Nederlandsche agrarische producten het gevolg zijn van internationale solidariteit der boeren, zullen onze

nuchtere Nederlandsche landbouwers de waarde van dergelijke propaganda wel beseffen. Onze vertegenwoordigers bij de besprekingen, die van dergelijke boerensolidariteit gedurende de onderhandelingen wel niet veel zullen hebben bemerkt, zien dus, dat zij geheel overbodig zijn geweest! Gelukkig heeft onze regering niet op die solidariteit vertrouwd, maar voor een behoorlijke groep onderhandelaars gezorgd.

Volledigheidshalve vermelden wij, dat men overeengekomen is om ten spoedigste het ruilverkeer Duitschland—Nederlandsch-Indië te bestudeeren en daaromtrent zoo mogelijk tot een regeling te geraken (art. VII van het slotprotocol).

Wij wenschen aan het bovenstaande nog een slotopmerking te verbinden.

Het gevaar bij de beoordeeling van een verdrag als het onderhavige is altijd gelegen in de groote kans, dat men een onjuist uitgangspunt kiest. Gaat men uit van den toestand van het moment, geschapen door het verdrag, dat in April jl. te Berlijn door ongeveer dezelfde Nederlandsche delegatie werd gesloten, dan schijnt de verbetering aanmerkelijk. Neemt men echter een iets vroegere periode uit het ruilverkeer tusschen Nederland en Duitschland als basis van vergelijking, dan is het moeilijk het thans bereikte meer dan middelmatig te vinden. Wij willen niet beweren, dat dit laatste de schuld is van onze onderhandelaars. Wij nemen graag aan, dat deze hun uiterste best hebben gedaan om in de sinds eenige jaren steeds hooger opgetrokken muren van de Deutsche economische vesting een bescheiden bres te slaan. Maar waar zij thans niet voldoende van doordrongen schijnen, is, dat het niet tactisch en, naar het ons voorkomt, ook niet door de feiten gerechtvaardigd is, thans een jubeltoon aan te heffen, als het lid der delegatie Mr. Steenberghe in het Dagblad van Noord-Brabant heeft doen hooren. Een dergelijk dankbaar gejuich verliest o.a. de wordingsgeschiedenis van onze uitvoermoeilijkheden over onze Oostelijke grenzen volkomen uit het oog. Wat, om een enkel voorbeeld te noemen, te denken van deze uiting van Mr. Steenberghe: „Buitenland- en tuinbouw niet betaald (zullen) worden met „een import-vermeerdering¹⁾ van Deutsche industriële producten, waarvoor juist bij de nieuwe crisisinvoerwet gevaar bestond?”

Hoe vaak moeten wij het nog beleven, dat Duitschland eerst kunstmatige barrières opwerpt, teneinde zich voor het wegruimen daarvan — en meestal dan nog maar gedeeltelijk — duur te laten betalen, voordat onze onderhandelaars dit invalt en zij ophouden dankbaar te zijn?

Men zou verwachten, dat de tragi-comedie, die Dr. Schacht tezelfdertijd onder den naam Transferatorium opvoert, een „kostbaar” leermiddel zou blijken om ons inzicht in deze Deutsche methode te scherpen.

Indien niettemin Mr. Steenberghe, als speciaal gedelegeerde voor onze industrie — waarvoor zeer weinig is bereikt — dankbaar is en bijna voldaan en indien tegelijkertijd Dr. Winter in zijn bovenvermeld persbericht letterlijk neerschrijft, dat hij „gaarne den „leider van de Nederlandsche delegatie, Dr. Hirschfeld, dank wil brengen voor het begrip, dat deze „voor den Deutschen boerenstand getoond heeft. . . .” dan zal men het ons, die vooral begrip trachten te hebben voor den Nederlandschen boerenstand en gaarne iets voor de Nederlandsche industrie bereikt hadden gezien, niet euvel kunnen duiden, indien wij voorloopig koel blijven en wenschen af te wachten, of het resultaat het begin is van de zoo gewenschte opwaartsche beweging van ons ruilniveau met Duitschland, dan wel de zeer door ons gevreesde vastlegging van een minimum-niveau, dat de volgende jaren niet meer te verwrikken zal blijken.

A. BAARS.

¹⁾ Cursiveering door mij, A. B.

DE DUITSCHE SCRIPS — KAN DUITSCHLAND HET BUITENLAND DWINGEN?

Men is in het buitenland uiteraard allerminst geïnteresseerd over de nieuwe scripregeling, waarbij voor het eerste halfjaar 1934 in plaats van 50 pCt. betaling in deviezen en 50 pCt. in scrips, slechts voor 30 pCt. deviezen en voor 70 pCt. scrips in het vooruitzicht worden gesteld. Ook de weinig elegante wijze, waarop deze mededeeling werd gedaan, heeft, evenals de philippica van Schacht, waarbij het buitenland wordt verweten; dat het er zich niet toe kon opwerken dynamisch te denken, heeft verontwaardiging gewekt.

De vraag of de deviezenpositie van de Reichsbank deze nieuwe maatregel noodzakelijk maakte, zullen wij voor het oogenblik laten rusten. Maar wij willen een oogenblik stilstaan bij de vraag of Duitschland het inderdaad in zijn macht heeft eenzijdig te bepalen, hoeveel de buitenlandsche crediteuren uiteindelijk zullen ontvangen. Deze illusie heeft Duitschland zich aanvankelijk wel gemaakt. Toen het nu een half jaar geleden vaststelde, dat de scrips, die de helft van de verschuldigde bedragen vertegenwoordigden, tegen een koers van 50 pCt. door de Deutsche Golddiskontobank zouden worden opgekocht, meende men zich er van te hebben verzekerd, dat men, door 75 pCt. te geven, van zijn verplichtingen af zou zijn.

Waar de Deutsche regering en de Reichsbank evenwel geen rekening mede hielden, was, dat het buitenland hieraan zou moeten medewerken, door de scrips ook inderdaad voor dezen koers van 50 pCt. af te staan. Duitschland heeft vermoedelijk gedacht, dat de buitenlandsche crediteuren in het algemeen met deze 75 pCt. wel genoegen zouden nemen. Gaven zij, die voor hunne vorderingen sperrmarken hadden gekregen, bij realisatie hiervan, zelfs niet nog meer prijs? In den afgelopen zomer verloren zij, die credieten aan Duitschland hadden gegeven, ruim 30 pCt. (bij een koers voor registermarken en kreditruetzahlungsmarken van 40 ct.) en zij die hunne Deutsche effecten in Duitschland te gelde maakten verloren op hunne effectensperrmarken zelfs 45 pCt. (koers 32 ct.).

Men moet hierbij niet vergeten, dat de houders van deze sperrmarken geenszins gedwongen waren verlies te nemen. Zij hadden het in de meeste gevallen zelfs in de hand de oorspronkelijke vorderingen, meestal luidende in valuta, te laten doorloopen en hun effectenbezit desgewenscht niet te verkoopen. Zij kregen dan ook geen sperrmarken. Bij de scripregeling evenwel werd bepaald, dat de Deutsche debiteuren de rente en periodieke aflossing, zonder dat hiervoor de goedkeuring van de crediteuren noodig was, in de Konversionskasse zouden storten en dat deze debiteuren hierdoor finaal aan hunne verplichtingen jegens de crediteuren zouden hebben voldaan. Misschien heeft men te Berlijn gedacht, dat als de sperrmarkcrediteuren zelfs vrijwillig 30 pCt. en méér prijsgaven, de couponcrediteuren e.d. onder de pressie der bevrijdende betaling, toch wel tot een prijsgeve van 25 pCt. bereid zouden zijn.

De eerste tegenvaller voor Duitschland was, dat het buitenland van die bevrijdende betaling aan de Konversionskasse niets wilde weten. De crediteuren voelden zich hier juridisch zoo sterk staan, dat zij van meet af aan een tactiek van op zien komen hebben gespeeld. Zwitserland en Nederland gingen verder en kwamen, gebruik makend van hunne sterke positie als leveranciers van een zeer aanzienlijk exportsurplus voor Duitschland, tot een regeling, waarbij de scrips nagenoeg alleen een administratieve rol spelen. Dat hier, behalve in uitzonderingsgevallen, de scrips van 50 pCt. niet ten tooneele zullen verschijnen is geen streep door Duitschland's rekening, want men mag toch aannemen, dat voor Duitschland de financieele nadeelen van deze speciale regelingen, vergeleken met de oorspronkelijke scripregeling, opwegen tegen de handelspolitieke voordeelen.

Een geduchte tegenvaller was echter, dat er, ook van

de landen, die vooralsnog geen neiging vertoonden via nieuwe handelsverdragen de transferkwestie te regelen, evenmin scrips in noemenswaardige hoeveelheid zijn losgekomen. Uit Engeland zijn er in den beginne wel aan de Deutsche Golddiskontbank verkocht, maar vooral sedert Zwitserland en Nederland de afzonderlijke regelingen maakten, schijnt de animo om de scrips af te staan, in Engeland, dat uit hoofde van zijn handelsbeweging met Duitschland eveneens sterk staat, aanmerkelijk te zijn geluwd. En het ongeluk wil, dat de belangrijkste crediteur, Amerika, dat niet met een clearing kan dreigen, omdat het een actieve handelsbalans ten opzichte van Duitschland heeft, de scrips niet toelaat, omdat de Wet registratie van de scrips voorschrijft, welke kwestie nog altijd niet op bevredigende wijze is opgelost.

Het gevolg van dit geringe aanbod van scrips van 50 pCt. voor Duitschland was, dat het een tekort had aan materiaal, waaruit het voor de exportindustrie een uitvoerprijs kon smeden, die de zusaetzliche export mogelijk maakt. Nu kunnen, zooals bekend is, ook de sperrmarken hiervoor dienen en de vraag hiernaar is dan ook voortdurend toegenomen, met als gevolg, dat de registermarken en kreditrueckzahlungsmarken opliepen tot boven 50 ct. Zelfs is de Golddiskontbank ertoe overgegaan effectensperrmarken op te kopen, welke als gevolg hiervan stegen van 32 ct. tot boven 40 ct. Het gevolg hiervan was weer, niet alleen, dat de winst voor Duitschland, waaruit de exportpremies worden gefinancierd, geringer is geworden, maar ook, dat er nog minder geneigdheid bestond scrips voor 50 pCt. van de hand te doen. Want bij deze constellatie zouden de couponcrediteuren zelfs nog meer moeten prijsgeven dan de houders b.v. van kreditrueckzahlungsmarken.

Zoo was de situatie, toen Schacht op 5 December met zijn verklaring kwam. Misschien ooopt men in Duitschland, dat de houders van scrips, nu hun voor het komende halfjaar maar 30 pCt. in deviezen wordt toegezegd, althans meer neiging aan den dag zullen leggen de 50 pCt. in scrips, die zij voor het tweede halfjaar 1933 ontvingen, voor 50 pCt. van de hand te doen. Of de Duitschers hiermede een juist inzicht in de psychologie van de Engelschen en Amerikanen hebben gehad, staat evenwel te bezien. Misschien stijft het hen wel in hun stil verzet. Dan moet het met de financiering van de zusaetzliche export en dus ook met de zusaetzliche export zelf, volgens deze methode, wel spaak loopen.

Wie trekt hierbij aan het kortste eind? Indien Duitschland zijn exportsurplus niet kan opvoeren of zelfs niet op peil kan houden, ziet het er voor de buitenlandsche crediteuren bedenkelijk uit. Maar economisch is dit voor Duitschland nog in veel sterkere mate een nadeel dan voor de crediteuren. Want het beteekent een stijging van de werkloosheid in de exportindustrie, hetgeen deze Duitse regering, die op dit punt grootsche beloften gedaan heeft, bezwaarlijk zal kunnen riskeeren. Dat de autarkie ook voor de industrie den stoot zal kunnen opvangen, gelooft zelfs in Duitschland geen verstandig mensch meer. De positie van Duitschland in deze scripkwestie is dus minder sterk dan men aanvankelijk wel heeft gemeend.

De vraag is hoe men uit de impasse, waarin men vrijwel zeker komen moet, tenzij Engeland en Amerika bereid blijken te zijn hunne aanspraken op de transfer van deviezen voor een belangrijk deel prijs te geven, moet geraken. Het verstandigste zou vermoedelijk zijn, indien men de oplossing zoekt daar, waar zij gezocht moet worden, dat is op het gebied der handelspolitiek. Nederland en Zwitserland hebben den weg gewezen. Dat Duitschland op overeenkomstige wijze met Engeland tot een vergelijk zou kunnen komen, lijkt niet à priori uitgesloten; maar als men dan de monetaire factor wenscht te elimineeren, stuit men op de moeilijkheid, dat ook de positie van het

Pond nog steeds onzeker is. Aan een overeenkomst tusschen Duitschland en de Vereenigde Staten valt voorloopig vermoedelijk in het geheel niet te denken. Amerika's positie is ook uitermate zwak, in de eerste plaats, omdat zijn handelsverkeer met Duitschland geen invoeroverschot, maar een exportsurplus oplevert (zoodat het niet met een clearing kan dreigen) en in de tweede plaats vanwege zijn politiek van moedwillige muntverzwakking. De Amerikanen zouden ook eigenlijk wel genoegen kunnen nemen met een transfer van Duitschland van 65 pCt. (30 deviezen en 70 pCt. scrips b.v. tegen 50 pCt. op te koopen door de Golddiskontbank). Zij zouden bij den tegenwoordigen stand van den dollar dan in gelijke munt worden betaald, als waarmede zij hunne crediteuren betalen.

Wellicht behoeft men zich hier te lande niet al te zeer bezorgd te maken over de nieuwe transferregeling. De speciale regeling, welke wij met Duitschland voor de transfer van de in het afgelopen halfjaar vervallen bedragen hebben kunnen maken en misschien in sterkere mate nog de nieuwe handelsovereenkomst met Duitschland, vormen vermoedelijk een voldoende stevige basis om op voort te bouwen. Wel verdienen zij, die deze basis hebben gelegd, alle hulde.

A. A. VAN SANDICK.

NIEUWE REGELING VAN HET TRANSFER-MORATORIUM IN DUITSCHLAND.

Voor het eerste halfjaar van de toepassing van de wet van 9 Juni regelende het moratorium voor het transfer, de betaling in deviezen dus of in „vrije markten”, van de in deze wet vermelde verplichtingen aan buitenlanders, omvattende alle revenuen uit beleggingen in Duitschland, behoudens „Stillhalte”-vorderingen en enkele andere uitzonderingen, was de verhouding tusschen het transfereerbare gedeelte der inkomsten en het geblokkeerde vastgesteld op 50 pCt. en 50 pCt. Daar de genoemde wet op 1 Juli jl. in werking is getreden loopt dat eerste halfjaar per ultimo December af. De Duitse regering heeft reeds stelling genomen ten aanzien van het tweede halfjaar, dus de periode 1 Januari tot 30 Juni 1934. De crediteuren waren op een vergadering te Berlijn, gehouden op 5 December, reeds voorbereid op deze nieuwe regeling, t.w. slechts 30 pCt. vrij voor transfer en de overige 70 pCt. geblokkeerd, d.w.z. op de ook tot dusver gebruikelijke methode te storten bij de Konversionskassa. Van eenig overleg met een goedkeuring door vertegenwoordigers der crediteuren is dit keer geen sprake geweest. In Mei en Juni van dit jaar heeft men nog den schijn van onderling overleg willen handhaven, maar tenslotte is het ook toen uitgeleopen op een simpel decreet van Duitschland, dit keer is die weg meer openlijk gekozen.

Het argument door de Duitse regering aangegeven voor de verlaging van het transfereerbare percentage is het feit, dat de betalingsbalans niet voldoende overschot oplevert om de bestaande verhouding te handhaven, het eenige argument trouwens, dat in den geest van de heele regeling kan worden gebruikt. Bij het inwerkingstellen van de genoemde wet van 9 Juni kon men wijzen op een krachtige vermindering van den deviezen- en goudvoorraad van de Reichsbank in het laatste halfjaar van onbelemmerd transfer — al was dan ook die vermindering voor een belangrijk deel toe te schrijven aan de afbetaling van het bekende discontocrediet door de Reichsbank opgenomen bij een consortium van centrale banken, dus niet aan de loopende posten der betalingsbalans — en daaruit het argument putten voor een besnoeiing van het vrije transfer der rentelasten op buitenlandsche schuld.

Dit keer kan men zich op een soortgelijk verschijnsel niet beroepen; integendeel de deviezendekking van de Reichsbank is sedert 1 Juli met rond R.M. 130 miljoen toegenomen. Waaruit men, oppervlakkig beschouwd, dus zou afleiden, dat zelfs de besnoeiing van

het transfer tot 50 pCt. een te straffe maatregel is geweest, meer dan noodig was. Echter zijn volgens mededeeling van den Reichsbankpresident niet minder dan R.M. 100 millioen van genoemden aanwas afkomstig uit de bekende „economische landverraadwet”, d.w.z. dus uit gerepatriëerd kapitaal, dat gevlucht was. Zoodat het dus niet de loopende posten van de betalingsbalans waren, die dit surplus teweeg brachten; men kan dus een herhaling van dien aanwas ook niet verwachten. Maar in elk geval was er nog zelfs uit dien hoofde een klein surplus, en waar het eenige motief, dat voor het moratorium is aangegeven het gebrek aan beschikbare deviezen blijft, zou men dus logischerwijze den heelen aanwas, ook den eenmaligen uit de toepassing der landverraadwet, voor het komende halfjaar kunnen vrijgeven. Dit is dus een zwak punt in de verdediging van de reductie van het transferpercentage.

Of er nog meer zwakke punten zijn en speciaal welke, is door niet-ingewijden in de niet-gepubliceerde Deutsche statistieken onmogelijk te zeggen. Uit de bekende statistieken blijkt, dat in de periode sedert 1 Juli de handelsbeweging van Duitschland een actief saldo aantoonde van meer dan R.M. 300 millioen. Zou men dat cijfer aannemen als derhalve beschikbaar voor transfer van intresten enz. dan moest daaruit volgen, dat de 50 pCt. die tot nu toe getransfereerd werden ruimschoots door dit surplus gedekt zijn. Maar het is bekend, dat een deel van den Duitschen export wordt betaald met sperrmarken, met registermarken, en met de scrips van de Konversionskasse uit deze transferregeling gesproken. Zoodat inderdaad het saldo van de handelsbalans geen maatstaf is, voor hetgeen beschikbaar is voor rentebetaling. De Reichsbankpresident heeft medegedeeld, dat van het export-saldo in het tijdvak sedert 1 Juli niet minder dan tweederde werd betaald met geblokkeerde Marken van eenigerlei soort, zoodat aan deviezen maar ongeveer een derde daarvan beschikbaar kwam.

Die cijfers kan men gelooven of niet gelooven. Maar er zijn toch eenige feiten, die de buitenlandsche crediteuren doen twifelen in de eerlijkheid der argumenten van Deutsche zijde opgeworpen. In de eerste plaats het feit, dat nog regelmatig niet onbelangrijke posten Deutsche obligatiën voor Deutsche rekening worden opgekocht; wanneer Duitschland nog deviezen beschikbaar heeft om aldus goedkoop van een deel dier schulden zich te bevrijden, dan kan het zich niet beroepen op gebrek aan deviezen, om den rentelast te betalen, aldus het argument der crediteuren. Waarbij men ook al weer voorzichtig moet zijn in het vellen van een definitief oordeel, zonder volledig op de hoogte van de feiten te zijn. Immers de bekende „dollarbondtransactie” is één van de technische middelen om de z.g. „zusätzliche Export” te bevorderen. Is dat in alle gevallen zoo, dan worden dus geen vrije deviezen voor dien inkoop van obligatiën gebruikt. Maar alleen de Deutsche autoriteiten kennen de dessous van al deze transacties en de crediteuren zijn begrijpelijkerwijze niet geneigd om aan te nemen, dat al deze transacties aldus te verklaren en te motiveeren zijn.

Er is immers nog een ander punt. Zooals bekend, verklaarde kort na het inwerkingtreden van het transfermoratorium de Golddiskontbank zich bereid de scrips op te kopen tegen een koers van 50 pCt. Wat ook al weer niet zegt, dat men daarvoor dus wel genoeg deviezen had. Volgens Deutsche interpretatie immers moest men zich de deviezen daartoe verschaffen door de scrips aan te wenden voor stimuleering van Zusatzexport, waarbij het disagio diende als exportpremie. Maar het opvallende is, dat de Golddiskontbank bood en kocht alvorens het „Scripverfahren” in toepassing was. De technische voorbereiding daarvan heeft zeer geruimen tijd geduurd, en in dien tijd werden regelmatig scrips gekocht. Waarvoor dus de deviezen beschikbaar moesten zijn!

Of de regeling gemotiveerd is of niet, voorloopig moet men er rekening mee houden, en voor de Ne-

derlandsche rechthebbenden is het natuurlijk van groot belang, dat de regeering er wederom in zal slagen een speciale regeling te treffen, waardoor onze scripshouders de volle 100 pCt. kunnen incasseeren of althans meer dan de 50 pCt., die de Golddiskontbank waarschijnlijk blijft bieden. Een groot aantal crediteurstaten heeft bezwaren ingebracht tegen de bestaande Zwitsersche- en Nederlandsch-Duitsche afspraken. Vrage of het clearing-wapen door Duitschland voldoende gevreesd wordt!

C. A. KLAASSE.

DE GOUDCLAUSULE IN HET HOOGER HUIS.

Het is verblijdend te kunnen constateeren, dat het hoogste Gerechtshof — de House of Lords — de goudclausule in eere hersteld heeft, niet zoozeer om de bevoordingen waarin deze vervat was, doch om de bevoording van partijen, die in de bevoordingen lag opgesloten en dat daarmede ter wille van de rechtschapenheid in zaken een strikte interpretatie van den vorm is opgeofferd aan den inhoud ervan.

De feiten zijn bekend. Het gold de betaling van een op 1 Maart 1932 vervallen coupon van een obligatie aan toonder uitgegeven in Engeland door een Belgische maatschappij, de Société Intercommunale Belge d'Electricité en die betaalbaar was gesteld „in sterling in gold coin of the United Kingdom of or equal to the standard of weight and fineness existing on the 1st day of September 1928.”

In de obligatie zelf was een dergelijke goudclausule opgenomen, nl.:

1. Société Intercommunale Belge d'Electricité (Société Anonyme).... for value received will, on the 1st day of September 1963, or, on such earlier day as the principal monies hereby secured become payable in accordance with the conditions endorsed hereon, pay to the bearer.... on presentation of this bond the sum of £100 in sterling in gold coin of the United Kingdom of or equal to the standard of weight and fineness existing on the 1st day of September 1928.

2. The Company will during the continuance of this security pay at the registered office of the bankers.... interest thereon at the rate of 5½ per cent. per annum in sterling in gold coin of the United Kingdom of or equal to the standard of weight and fineness existing on the 1st day of September 1928, by equal half-yearly payments on every 1st day of March and 1st day of September in accordance with the coupons annexed hereto.

4. This bond is one of an authorised issue of bonds of the Company of an aggregate principal amount not exceeding £500.000 in sterling in gold coin of the United Kingdom at any one time outstanding.

5. This bond is issued subject to and with the benefit of the conditions endorsed hereon, which are to be deemed part of it.

Condition 6 provided that the bonds of the issue should constitute and they and each of them were thereby declared to be the direct and unconditional liability and obligation of the respondents in sterling in gold coin of the United Kingdom in accordance with the provisions of the bonds and the conditions.

De Belgische maatschappij had gemeend te kunnen volstaan met betaling van de coupon in „legal tender of the realm”, d.w.z. in papiergeld in omloop in Engeland, i.a.w. in gedeprimeerd papier met voorbijgaan van de bedoeling, dat in goud zou worden betaald, omdat goud in Engeland uit de circulatie was verdwenen en niet te verkrijgen was.

In de daarop gevolgde procedure was de Belgische maatschappij in eerste instantie zoowel als in appél in het gelijk gesteld. In eerste instantie was overwogen, dat de maatschappij volstaan kon met zoowel kapitaal als interest te betalen in wat op het oogenblik van de betaling zou blijken wettig betaalmiddel te zijn in Engeland. In appél werden de bevoordingen op de obligatie en op de coupon uitgelegd als behelzende een contract voor de betaling van hoofdsom en interest en niet een contract voor de betaling van eenige andere som, berekend naar gelang van de goudwaarde op het oogenblik van betaling.

De woorden, waarin de goudclausule vervat was, hadden van den aanvang moeilijkheden veroorzaakt in de interpretatie van de verplichtingen van de maatschappij, die de obligatie uitgaf. In eerste instantie zoowel als in appèl was voorop gezet, dat het karakter van het stuk was de verzekering van de betaling van een geldsom groot £ 100. Daaraan was dan in de z.g. goudclausule een bepaling toegevoegd omtrent de wijze van de betaling dier som, nl. in gouden munt, dat wettig betaalmiddel was in het Vereenigd Koninkrijk. De wetgever had echter goud uit de circulatie weggetrokken en daardoor deze wijze van betaling onmogelijk gemaakt. Ergo was die wijze om aan de betaling van £ 100 te voldoen onmogelijk en kon de houder slechts betaling verlangen in het andere aanwezige wettige betaalmiddel, nl. biljetten van de Bank of England.

Mr. Justice Farwell, de rechter in eerste instantie, gaf toe, dat een dergelijke uitlegging aan de geheele goudclausule geen recht deed wedervaren en deze als ongeschreven kon worden beschouwd, doch hij was van meening, dat de uitdrukkelijke bepaling, dat een som groot £ 100 verzekerd was, een uitlegging onmogelijk maakte waarbij inplaats van die vaste som een onzekere som gelds zou worden geplaatst, die met de marktfluctuaties van het goud telkens in waarde zou wisselen.

Daarbij werd echter over het hoofd gezien, dat op het oogenblik toen de obligatie werd uitgegeven, goud reeds aan de circulatie was onttrokken. Wel werd in appèl overwogen, dat met de goudclausule niet de betalingswijze kon zijn bedoeld, doch de mate van betaling, d.w.z. de hoeveelheid of het quantum, dat in de betaling van £ 100 kon opgesloten liggen en waarmede aan de goudclausule recht zou wedervaren, doch dit argument werd terzijde gesteld, omdat het betalingskarakter van de obligatie als overwegend werd beschouwd en daarin voor deze quantiteitstheorie geen plaats kon worden geruimd.

De House of Lords heeft thans anders beslist. In het vonnis, dat door Lord Russell of Killowen werd gegeven en waarmede de andere leden van het Huis instemden, werd erkend, dat de uitlegging van de woorden der z.g. goudclausule moeilijk was, doch dat — indien de uitlegging die de maatschappij eraan gaf, nl. dat zij op den dag van betaling kon volstaan met het aanbieden van de verschuldigde som in het wettige betaalmiddel van het oogenblik — de geheele goudclausule geen waarde had en evengoed als niet geschreven kon worden beschouwd. De fout van de lagere rechtbanken was, dat zij den nadruk hadden gelegd op de betalingsclausule in de obligatie en daarbij de goudclausule hadden uitgelegd als de eenige wijze, waarop die betaling zou moeten geschieden, een wijze, die door den wetgever onmogelijk was gemaakt.

De woorden van de goudclausule dienden echter anders te worden geconstrueerd. De toestand, waaronder de obligatie was uitgegeven, was de volgende. Bij de Gold Standard Act van 1925 was de Bank of England ontheven van haar verplichting om haar biljetten in goud te betalen, zonder dat deze biljetten ophielden wettig betaalmiddel te zijn. Tegelijkertijd was de bepaling van de Currency and Bank Note Act van 1914 herroepen, waarbij de houder van een muntbiljet (currency note) gerechtigd was verklaard om de nominale waarde ervan in goud te ontvangen. Aan de Bank of England was echter de verplichting opgelegd om aan een ieder, op verzoek, goud te verkoopen tegen den in de wet vastgestelden prijs, schoon uitsluitend in den vorm van baren gouds, die ongeveer 400 onsen troy gewicht aan fijn goud bevatten.

Bij de daaropvolgende Currency and Bank Notes Act van 1928, die eerst 22 November van dat jaar in werking trad, doch op 1 September van dat jaar reeds wet was, was aan de Bank of England toegestaan om biljetten uit te geven van £ 1 en tien shillings elk, die als wettig betaalmiddel zouden gelden voor elk bedrag. Muntbiljetten (currency notes) werden inge-

trokken en omgewisseld in bankbiljetten, terwijl de Bank gemachtigd werd om van iederen persoon in het Vereenigd Koninkrijk, die goud aan munt of in baren bezat tot een bedrag van meer dan £ 10.000 te eischen, dat hij die hoeveelheid aan haar zou verkoopen tegen — ingeval van munt — het nominale bedrag ervan. Het koninkrijk bezat den gouden standaard, doch bankbiljetten waren niet inwisselbaar en goud was praktisch niet langer in circulatie.¹⁾

In die omstandigheden was het niet onredelijk of gewaagd om aan te nemen: 1o. dat de goudclausule in par. 1 en 2 in de obligatie was ingelascht met het oog op de mogelijkheid, dat te eeniger tijd Engeland den gouden standaard zou vaarwel zeggen, als het in 1931 deed²⁾ en 2o. dat geen van beide partijen, die bij de obligatie betrokken waren, nl. de uitgever en de houder, van meening konden zijn geweest om ooit actueel in gouden munt betaling te zullen ontvangen.

De vraag was, of in het licht van het voorgaande de bewoording van de goudclausule kon worden uitgelegd in dien zin, dat partijen gezegd konden worden, die woorden niet in den letterlijken zin bedoeld te hebben, d.w.z. den zin, dien zij zouden hebben gehad, wanneer zij afgescheiden stonden van het verdere gedeelte van de obligatie en ongerekend de omstandigheden, waarin deze was uitgegeven. Het kon gerust worden aangenomen, dat noch de bepaling van par. 2 en 4, noch zelfs die van par. 1 letterlijk kon worden toegepast, omdat het praktisch onmogelijk zou zijn — zelfs al was er voldoende goudgeld in omloop — om in dergelijke gouden munt te betalen, dat ieder munstuk zonder onderscheid het juiste fijn gewicht bevatte, dat de clausule vereischte en in de Coinage Act van 1870 was vastgelegd. Het kon daarom gerust worden aangenomen, dat het niet de bedoeling van partijen, d.w.z. de maatschappij en de houder van de obligatie, was geweest om de woorden van par. 1 en 2 in letterlijken zin toe te passen.

Wanneer nu aangenomen werd, dat de woorden der goudclausule niet waren gebruikt door partijen in hun letterlijke beteekenis, moesten deze dan, als waren zij niet geschreven, worden voorbijgegaan, of moest getracht worden een andere beteekenis aan die woorden te hechten, als deze uit de verdere bewoordingen van de obligatie kon worden opgemaakt? Het was duidelijk, dat zoo mogelijk deze laatste methode moest worden gevolgd, daar het niet was aan te nemen, dat partijen die speciale woorden hadden gebruikt zonder daarmede een speciale bedoeling te hebben en — als die bedoeling kon worden gevonden langs wettelijke weg — daaraan gevolg moest worden gegeven.

Die bedoeling kon worden opgemaakt uit de woorden van par. 4, waarin met de verwijzing naar den gouden munt van het Koninkrijk blijkbaar niet bedoeld werd de aanwijzing van een betalingswijze, maar de mate van de verplichting, die de maatschappij op zich had genomen. Zoo gaven de woorden van par. 6 eveneens niet de wijze van betaling aan, doch bevatten een omschrijving van de verplichtingen der maatschappij en drukten de mate uit dier verplichtingen.

Op dezelfde wijze moest in par. 1 en 2 de verwijzing naar den gouden munt van het Koninkrijk van een bepaald gehalte en gewicht niet worden opgevat als de aangifte van de wijze, waarop de verplichtingen van de maatschappij moesten worden nagekomen, doch als de omschrijving van de wijze, waarop de hoegrootheid van die verplichtingen moest worden gemeten en bepaald. Par. 1 beteekende niet, dat £ 100 moest worden betaald op een bepaalde wijze, doch dat het de verplichting was van den uitgever om een som te betalen, die het equivalent was van £ 100, wanneer die op een bepaalde wijze werd betaald; i.a.w. de clausule moest worden geconstrueerd als stond er — met voorbijgaan van woorden die niet ter zake dienden —

¹⁾ Een omstandigheid, die in de controverse omtrent den gouden standaard niet steeds wordt gemaardeerd.

²⁾ En in 1921 gedaan had.

„betaal... in sterling een som gelijk aan de waarde „van £ 100, indien die som betaald zou worden in den „gouden munt van het Koninkrijk van of gelijk aan „het gewicht en gehalte, die bestonden op 1 Sep- „tember 1928.”

Men zou kunnen zeggen, dat die constructie eenigszins gedrongen was en zich moeilijk aansloot aan eenige andere bepalingen der clause, doch deze interpretatie verdiende de voorkeur boven die, waarbij aan de goudclause in het geheel geen beteekenis werd toegekend, of een beteekenis, die volgens andere bepalingen van de clause en de omstandigheden, waarin de obligatie werd uitgegeven, nimmer in de bedoeling van partijen kon hebben gelegen.

Het dictum van het declaratieve vonnis moest daarom luiden als volgt:

„Verklaart, dat volgens de juiste constructie van de „obligatie de appellant als de houder ervan gerechtigd is „om daaruit van de geïntimeerden van tijd tot tijd bij „wijze van kapitaal en interest op de vervaldagen voor de „betaling daarvan zulk een som te ontvangen als de goud- „waarde vertegenwoordigt van het nominale bedrag van „iedere respectieve betaling, waarbij die goudwaarde moet „worden vastgesteld overeenkomstig het gewicht en het ge- „halte, zooals die vaststonden op 1 September 1928 en dat „derhalve ieder „pond”, vervat in het nominale bedrag van „iedere dergelijke betaling, moet worden aangenomen als in „London den prijs in sterling te vertegenwoordigen (be- „rekend op dien juiststen dag van betaling) van 123.274,47 „grammen gouds van het gehalte omschreven in de eerste „Schedule van de Coinage Act van 1870 en dat ieder ge- „deelte van een „pond” in het nominale bedrag van iedere „dergelijke betaling vervat, zal worden gerekend den prijs „te vertegenwoordigen in London in sterling (berekend op „den juiststen dag van betaling) van een overeenkomstig ge- „deelte van 123.274,47 grammen gouds van hetzelfde ge- „halte”.

Zoo heeft het gezond verstand gezegevierd en is de moraliteit hersteld in het nakomen van verplichtingen ter goeder trouw aangegaan en waarvan de verwaarloozing, helaas, onmiddellijke navolging vond in alle deelen van de wereld. Zal, nu de Engelsche rechter is teruggekeerd in het rechte spoor, ook wederom diens uiteindelijke beslissing even snel en onvoorwaardelijk toepassing vinden en navolging onder de schuldenaren, die zich vroeger gerugsteund voelden in het verzaken hunner verplichtingen?

Het college dat bovenstaande uitspraak wees, bestond uit Lord Atkin, Lord Warrington of Clyffe, Lord Tomlin, Lord Russell of Killowen en Lord Wright.

W. ROOSEGAARDE BISSCHOP.

Londen, 20 December 1933.

HET MELKOVERSCHOT.

In ons vorig artikel¹⁾ hebben wij getracht aan te geven, welke oorzaken hebben geleid tot den nood in de zuivelindustrie, waarbij wij tevens hebben gememoreerd, op welke wijze de Regeering heeft gemeend de Nederlandsche veehouderij krachtig te moeten steunen. Wij spreken hier gaarne onze overtuiging uit, dat de betrokkenen hiervoor niet anders dan in groote mate erkentelijk kunnen zijn, echter dient dan tegelijkertijd uiting te worden gegeven aan het gevoel van wrevel, dat bij ons opkomt, wanneer wij herhaaldelijk lezen hoe op allerlei gronden stelling wordt genomen tegen deze steunverleening, die, wat de zuivelproducten betreft, hierop neerkomt, dat de consument redelijke prijzen betaalt voor enkele artikelen.

Gewoonlijk verzuimt men den landbouwer aan te geven, hoe men zich zonder de steunverleening zijn toekomst voorstelt. Misschien denkt men dat, nadat de tegenwoordige landbouwstand is geruïneerd, zich op de puinhoopen wel een nieuwe categorie landbouwers zal vestigen, waarvan men dan misschien aanneemt, dat deze, door een grootere mate van rationalisatie of door lagere onkosten, zich zal kunnen staande

¹⁾ Vgl. pag. 989 van dit tijdschrift. De lezer zal hebben bemerkt, dat in den laatsten regel van dit artikel een storende schrijffout voorkomt: in plaats van *wenig* leze men *veel*.

houden in den ontzaglijken internationalen concurrentiestrijd. Behalve dat wij deze mogelijkheid volstrekt ontkennen, moet dan echter tevens de vraag worden gesteld, waar deze nieuwe categorie landbouwers hun producten zouden moeten verkoopen en aangezien deze vraag inhoudt de overtuiging, dat ook onder die omstandigheden de tegenwoordige productie niet te plaatsen zal zijn, zal dus de conclusie niet anders kunnen luiden dat, wanneer de steun niet zou worden verleend, de Nederlandsche landbouw voor een groot gedeelte zou worden vernietigd. Volkomen terecht merkte dan ook dezer dagen de heer Louwes op, dat „wat zij willen neerkomt op een opoffering van den landbouw voor het problematisch voordeel van een daling der loonen.”

Dat intusschen moeilijk kan worden volgehouden, dat de steun aan de veehouderij ruim voldoende is, blijkt o.a. uit de bedrijfsresultaten van bijna 800 Friesche veehouders, aangesloten bij het Friesch Landbouwboekhoudbureau. Het verlies bedroeg over het afgelopen boekjaar (Mei 1932/33) voor 282 bedrijven in de kleiweidestreek f 6,05, voor 173 bedrijven in de veenweidestreek f 4,80 en voor 337 bedrijven in „De Wouden” f 6,85 per HA. Dit verlies is verkregen door de rente van het bedrijfskapitaal en de pacht in mindering te brengen van de brutowinst. Voor hen, die geen grondbelasting, geen waterschapslasten en geen wegebelasting zouden behoeven te betalen, zou als ondernemerswinst niet alleen niets overblijven om van te leven, maar zelfs zou dan nog het saldo negatief zijn. Hierbij dient echter te worden opgemerkt, dat in het bovenstaande voor het genot van een vrije woning niets is gerekend.

Het is buitengewoon verheugend te weten, dat, blijkens uitlatingen van den Minister, de Regeering de beteekenis van onzen zuivelexport wel degelijk beseft. Wij zijn namelijk ervan overtuigd, dat deze beteekenis moeilijk kan worden overschat en dat, wanneer het inzicht weer veld wint, dat het dwaasheid is van de onschatbare voordeelen van een onbelemmerd internationaal goederenverkeer afstand te doen, het voor den producent van Nederlandsche boter en ongetwijfeld nog meer voor den producent van Nederlandsche kaas uiterst moeilijk zal blijken te zijn zich weer een plaats te veroveren in die afzetgebieden, welke, nadat hij gedurende tientallen van jaren met succes heeft getracht den verkoop in deze gebieden uit te breiden, tijdelijk den invoer en daardoor het verbruik van deze bij uitstek Ned. producten sterk hebben beperkt.

Dat de Regeering intusschen in elk opzicht gelukkig is geweest bij de pogingen om de uitvoermogelijkheid van onze zuivelproducten zoo groot mogelijk te houden, kunnen wij, wanneer wij b.v. zien naar Denemarken, helaas niet zonder meer toegeven.

Het is bekend, dat de Regeering zich heeft gesteld op het standpunt, dat een belangrijke productiebeperking noodzakelijk is en het besluit heeft genomen om $\frac{1}{7}$ deel van onze rundveestapel te vernietigen en dat dit besluit reeds met kracht wordt uitgevoerd. Door den inkooprijks van drachtig rundvee hooger te stellen dan de marktwaarde, is men van een groot aanbod natuurlijk verzekerd; door den inkooprijks te stellen per KG. levend gewicht worden de meer waardevolle dieren niet en de minder waardevolle koeien wel aangeboden, zoodat tevens de veestapel kwalitatief wordt verbeterd. In hoeverre deze selectie nog sterker zou moeten worden doorgevoerd, onttrekt zich aan mijne beoordeeling.

Men zou uit mijne beschouwingen kunnen afleiden, dat het besluit inzake aflachting in economisch opzicht redelijk kan worden genoemd, immers hierdoor wordt, doordat de export kleiner wordt, de gemiddelde melkprijs verhoogd. Het is echter onbegrijpelijk dat, blijkens het verslag van een dezer dagen gehouden rede, de heer Louwes meende te mogen aannemen dat „zelden een regeeringsmaatregel in zoo goede aarde gevallen is bij de boeren als het uit de markt nemen van tienduizenden koeien”. Op dat oogenblik

zag de heer Louwes echter over het hoofd het ook hem bekende feit, dat de Algemeene Nederlandsche Zuivelbond — waarbij aangesloten zijn alle coöperatieve zuivelfabrieken in ons land — zich voortdurend heftig tegen de afslachting van het rundvee heeft verzet zolang andere, door haar als betere aanbevolen maatregelen uitblijven. Ook het bestuur der Friesche Coöperatieve Zuivel-Export-Vereeniging verzocht in Mei jl. den Minister telegrafisch dringend niet met maatregelen tot inkrimping van den veestapel te beginnen, voordat allé andere middelen zijn uitgeput.

Wij vleien ons niet met de hoop, dat, nadat vooral dr. Posthuma de opvattingen van deze groep belanghebbenden en deskundigen zóó krachtig heeft verdedigd, dat er destijds heel wat deining in ons land ontstond, een beknopte uiteenzetting van dit standpunt in dit artikel, dat algemeen oriënteerd bedoeld te zijn, in dit opzicht thans veel effect zal hebben, echter mag dit vraagstuk hier niet onbesproken blijven.

Vooropgesteld wordt, dat afslachting van 200.000 runderen buitengewoon veel geld kost, niet alleen omdat de opbrengst van het vleesch in geen verhouding staat tot de verwerkingsonkosten, maar tevens, omdat een aanzienlijk aantal dieren zonder meer in destructiebedrijven wordt vernietigd. Bovendien wordt erop gewezen, dat hoewel de laatste millioenen KG. boter en kaas op de wereldmarkt slechts zeer lage prijzen opbrengen, aangenomen mag worden, dat de productiekosten van deze laatste millioenen KG. boter en kaas veel lager zijn dan de gemiddelde productiekosten van het totale geproduceerde kwantum.

De vertegenwoordigers van de coöperatieve zuivelindustrie vragen zich af, in hoeverre het gewenscht is, dat groote hoeveelheden buitenlandsche caseïne hier te lande wordt ingevoerd, terwijl de beste caseïne hier kan worden gefabriceerd, waardoor de kaaspositie, met name gedurende de zomermaanden, aanzienlijk zou worden ontlast. Zij gaan vervolgens ervan uit, dat een wettelijke verplichting om in ons land uitsluitend melkbrood te bakken slechts een nauw merkbare prijsverhoging van het brood tengevolge zou behoeven te hebben, terwijl op deze wijze voor een groot kwantum melk een afzetgebied zou worden gevonden.

De vertegenwoordigers van de coöperatieve zuivelbereiding staan tenslotte op het standpunt, dat het onjuist is de margarineproductie praktisch niet te beperken en toch een belangrijk deel van den veestapel te vernietigen. De Minister heeft t.a.v. deze kwestie dezer dagen medegedeeld, dat door dit middel de boer slechts in zooverre zou kunnen worden gediend, dat hij inderdaad hierdoor weer meer klanten zou krijgen. Alsof hij hieraan niet dringend behoefte heeft! Alsof het niet een ontzaglijk groote winst voor hem zou zijn, wanneer hij zijn verhouding met de margarine-industrie kan verbreken en zich weer zou kunnen wenden tot de talrijke afnemers, die hij voor de crisis regelmatig bediende! Echter kunnen wij moeilijk aannemen, dat de boer ook niet in financieel opzicht door een beperking van de margarine-industrie zou worden gediend. Het is onbegrijpelijk, dat t.a.v. dit vraagstuk zóó weinig overeenstemming bestaat; het is toch niet aan te nemen, dat het onmogelijk moet worden geacht met betrekking tot dit punt te komen tot een minder diepgaand verschil in opvatting van voor- en tegenstanders. Ditzelfde betreft trouwens de eenvoudige vraag, in hoeverre de margarine-industrie in ons land nog rendabel zou blijken te zijn, wanneer, tengevolge van het uitblijven van steun in den huidige vorm, de boterprijzen lager zouden zijn dan die waartegen de margarine voor de crisis werd verkocht. Dat door verantwoordelijke instanties deze vraag blijkbaar nog bevestigend wordt beantwoord, kan als een ernstige belemmering worden gezien om te bereiken, dat vervuld wordt de wensch van den F.N.Z., die, nadat zij gedurende vele jaren met succes heeft gestreden voor een officieele botercontrole, thans wederom tegen den ouden tegenstander in het strijdperk is getreden.

H. J. FRIETEMA.

CRISISBESTRIJDING.

Prof. Dr. W. C. Mees R.Azn. schrijft ons:

Toen door den ondergeteekende het vorige jaar, in een praeadvies aan de vereeniging „Handelsrecht”, werd voorgesteld, ter bestrijding van de crisis en ter bevrediging van het rechtsgevoel, te breken met het gulden-is-gulden-stelsel onzer wet, werd er mij, ook in dit tijdschrift (19 Oct. bl. 832) een verwijt van gemaakt, dat ik dit voorstel niet vergezeld had doen gaan van ontwerp-wetsartikelen, waarin het door mij gewenschte herleidingsstelsel zou zijn belichaamd. In E.-S. B. van 9 Nov. 1932, blz. 890 heb ik daarop geantwoord, dat ik opzettelijk had nagelaten het gewenschte in wetsartikelen te formuleeren. Eerst moest men het over het beginsel eens zien te worden. Had ik reeds dadelijk formuleeringen gegeven, dan was de kans groot geweest, dat, vooral onder juristen, de gedachtenwisseling zich in hoofdzaak tot de formuleeringen had beperkt. Ik sprak echter de hoop uit, dat spoedig het tijdstip mocht aanbreken, dat het werkelijk zin zou hebben de uitwerking mijner denkbeelden in wetsartikelen voor te bereiden.

Ik meen, dat thans dat oogenblik gekomen is. Ieder, op wiens oordeel in deze prijs mag worden gesteld, weet nu wel, wat het herleidingsstelsel beoogt en heeft ook volop den tijd gehad om over het beginsel, dat daaraan ten grondslag ligt en dat uiterst eenvoudig is, na te denken.

Verder heeft de Regeering zich duidelijk uitgesproken, dat zij zich van monetaire experimenten wenscht te onthouden; zij heeft zich daarmede met kracht gekeerd tegen alle stroomingen, welke op inflatie, reflatie of devaluatie zijn gericht. De deflatie der laatste jaren wordt dus als een feit aanvaard, waaraan ons leven zich zal hebben aan te passen.

Aan de consequenties daarvan is niet te ontkomen. Onze productiekosten zullen in evenredigheid met het gedaalde prijspeil omlaag moeten, wil het bedrijfsleven weder gezond worden. Op den duur moeten productiekosten en prijzen met elkaar in harmonie zijn.

Loonen, renten, pachten en kapitalen zullen dus in evenredigheid daarmede moeten worden herleid. Hoe stelselmatiger zulks geschiedt, hoe beter. *Aan een herleidingsstelsel is dus niet te ontkomen.*

Het gulden-is-gulden-stelsel zal dus moeten worden afgeschaft. Art. 1793 B. W. moet verdwijnen. Het meest consequent is (zie mijn praeadvies bl. 12) het te vervangen door een artikel, op te nemen in de eerste afdeling van den vierden titel van het derde boek van het Burgerlijk Wetboek, handelende over betaling. Tusschen de artikelen 1428 en 1429 b.v. zou een artikel 1428a kunnen worden opgenomen, luidende: In geld uitgedrukte verbintenissen moeten worden voldaan in zoovele geldeenheden als, blijkens de van overheidswege, volgens bij de wet gegeven regels, vastgestelde indexcijfers of naar een anderen, door partijen aanvaardden maatstaf, in koopkracht overeenkomen met de uitgedrukte som op het tijdstip, dat zij werd vastgesteld.

Verder zou aan art. 42 van het Wetboek van Koophandel een nieuw lid moeten worden toegevoegd van den volgende inhoud: In de balans wordt het kapitaal der vennootschap uitgedrukt in zoovele geldeenheden, als blijkens de van overheidswege, volgens bij de wet gegeven regels, vastgestelde indexcijfers op het tijdstip, waarop de balans betrekking heeft, in koopkracht overeenkomen met het kapitaalbedrag op het tijdstip dat dit werd vastgesteld.

Bovendien zou in de Bankwet eene bepaling zijn op te nemen, krachtens welke voor de hankbiljetten der circulatiebank niet geldt de bepaling van art. 1428a B. W.

Terwijl in art. 22 der Postwet zou moeten worden bepaald, dat art. 1428a ook niet geldt voor hetgeen de Staat overeenkomstig de bepaling van genoemd art. 22 verschuldigd is (postchèque- en girodienst).

Of wil men soms voor vorderingen op korten termijn het gulden-is-gulden-stelsel handhaven, dan bestaat daartegen m.i. niet veel bezwaar; men zou dan art. 1428a kunnen laten luiden: De inhoud van in geld uitgedrukte verbintenissen bestaat gedurende een jaar na het vaststellen van het bedrag in de gehoudeheid tot betaling daarvan en daarna van zooveel geld-eenheden als, blijkens de van overheidswege, volgens bij de wet gegeven regels, vastgestelde indexcijfers of naar anderen, door partijen aanvaard, maatstaf, in koopkracht overeenkomen met de uitgedrukte som op het tijdstip, dat zij werd vastgesteld.

Zoodanige beperking van het herleidingsstelsel tot verbintenissen, welke ten minste een jaar hebben bestaan zonder dat ze zijn afbetaald, komt goeddeels tegemoet aan de praktische bezwaren, welke sommigen van het stelsel vreezen.

En mocht men ook met deze beperking de opneming van een algemeen geldend art. 1428a nog te radicaal of te revolutionair achten, dan neme men in plaats daarvan in ieder geval overeenkomstige bepalingen, maar dan liefst zonder die beperking, op voor *geld-leeningen*, *arbeidsloonen* en *huren*, opdat althans die geldverbintenissen, welke de *kosten der productie* grotendeels beheerschen, automatisch in overeenstemming worden gedekt.

De hier gegeven redactie der artikelen geef ik gaarne voor beter, indien het mocht blijken, dat de gedachte van het herleidingsstelsel in andere bewoordingen beter tot haar recht kan worden gebracht.

Uit den aard der zaak zullen er voor de invoering van de nieuwe regeling eenige overgangsmaatregelen moeten worden vastgesteld. Hoe deze zullen moeten luiden, zal van het tijdstip der invoering afhangen. Gaat men hiertoe tijdens deze crisis over, hetgeen ik van harte hoop, dan zal men aan de nieuwe bepalingen eenige terugwerkende kracht moeten geven om te voorkomen, dat de te hoog gebleken productiekosten van thans worden bestendigd.

Neemt men aan, dat onze bedrijven als geheel in 1925 hunne productiekosten voldoende uit het prijspeil kregen goedge maakt, zoodat ook de ondernemer eene redelijke belooning voor zijne diensten ontving, dan zullen onze productiekosten dus in evenredigheid met de prijsdaling sinds genoemd jaar tot een lager peil moeten worden teruggebracht. Het indexcijfer der kosten van levensonderhoud is van 1925 tot 1932 gedaald van ongeveer 178 tot 140 (1911—1913 = 100). Dat wil zeggen, dat 80 centen van 1932 reëel gelijk staan met een gulden van 1925. De loonen zullen dus, alvorens aan het herleidingsstelsel te worden onderworpen, met 20 pCt. moeten worden verlaagd.

In sommige bedrijven heeft zoodanige loonsverlaging (welke voor den arbeider loon beteekent gelijk aan dat van 1925) reeds plaats gehad. Hier zullen de loonen dus niet verder verlaagd behoeven te worden. Loonen, welke tot dusverre slechts 5 pCt. verlaagd zijn, zullen echter alsnog eene verlaging van 15 pCt. moeten ondergaan. Zoo zal een deel van de onevenredigheid tusschen de loonen in beschutte en niet beschutte bedrijven worden weggenomen.

Het is natuurlijk mogelijk, dat, teneinde alle werkloosheid te doen ophouden, nog een grotere loonsverlaging, dus tot beneden het reële peil van 1925, zal moeten worden toegepast, nu men helaas de crisis zoo lang heeft laten voortduren en daardoor ons bedrijfsapparaat niet onaangetaast is gebleven; hier staat echter tegenover, dat het onder den drang der omstandigheden ook verbetering zal hebben ondergaan, zoodat ik meen, dat men zal moeten beginnen met het loonpeil reëel terug te brengen tot dat van 1925. Dit zal het bedrijfsleven waarschijnlijk reeds op gezonde basis brengen, *mits de loonsverlaging over de geheele linie worde toegepast* en het herleidingsstelsel ook t.a.v. de andere productiekosten worde aanvaard.

Met name zullen ook de *kapitalen der bedrijven* eene herleiding overeenkomstig de toegenomen koop-

kracht van den gulden moeten ondergaan. Eenig praktisch of billijkheidsbezwaar kan daartegen niet worden ingebracht. Integendeel. Hoe eerder deze maatregel wordt genomen, hoe beter voor de bedrijven. Vele hebben een kapitaalreductie dringend nodig, terwijl volgens het herleidingsstelsel bij weder stijgend prijsniveau de kapitalen weder automatisch in evenredigheid met de prijsstijging (ten laste der winst- en verliesrekening) worden verhoogd. *Hiervan alleen reeds zal een krachtige conjunctuurbeheerschende invloed uitgaan.*

Ook geldleeningen en huren zullen aan het herleidingsstelsel niet mogen worden onttrokken, al zal kunnen en moeten worden overwogen of en in hoeverre ter wille van het crediet of uit billijkheidsoverwegingen ten aanzien van *bestaande* leeningen een andere overgangsregeling dan voor het loon zal moeten worden getroffen. Denkbeelden hierover zette ik reeds uiteen in dit tijdschrift en wel in het nummer van 31 Mei jl. Zonder twijfel pleit er iets voor ten aanzien van bestaande leeningen de overgang naar de nieuwe regeling iets minder drastisch te doen plaats hebben dan ten aanzien van de loonen noodzakelijk is, daar bij leeningen, onder het geldende gulden-is-gulden-stelsel tot stand gekomen, de crediteur inderdaad naar streng recht *aanspraak* heeft op hetzelfde aantal gulden als werd overeengekomen, terwijl wie een bepaald loon bedong, daaraan in den regel allerminst het recht ontleent het bedongen bedrag tot in lengte van dagen te blijven ontvangen.

Ook de economische noodzaak brengt mede, dat men de terugwerkende kracht *vóór alles* op de loonen toepast, omdat deze verreweg de belangrijkste der productiekosten vormen. De onlangs door het Centraal Bureau voor de Statistiek uitgegeven verhandeling over het aandeel van de loonen in de productiekosten, heeft dit buiten iederen twijfel gesteld, terwijl in dit tijdschrift er terecht op is gewezen (E.-S. B. 27 Sept., bl. 574 en 4 Oct., bl. 774), dat het loon eigenlijk nog veel grooter percentages van de productiekosten uitmaakt dan de door het Centr. Bureau genoemde. En kwam niet de heer Matthijsen in „Het Volk” tot de conclusie, dat ongeveer 90 pCt. van de netto-opbrengst van vele nijverheidsbedrijven aan de arbeidersklasse toevalt? Door aan economisch te hooge loonen te willen vasthouden, graaft dus de arbeider zijn eigen graf en dat van anderen en daarom zal het loon *vóór alles* aan herleiding moeten worden onderworpen.

Maar al is het arbeidsloon dan ook de allerbelangrijkste onder de productiekosten, dit weerhoude den wetgever niet ook de kapitaallasten van bedrijf en overheid zoo noodig dadelijk, maar *in ieder geval voor de toekomst* onder het herleidingsstelsel te brengen, want voor bepaalde bedrijven zooals de spoorwegen (zie hierover E.-S. B. 16 Nov. 1932, bl. 917) en vooral ook voor de overheid zijn deze lasten zeer belangrijk. En bovendien, *het rechtsgevoel eischt het.*

Waar de nood dringt zal men ook op bestaande leeningen eene reductie moeten toepassen. Ook bij de pacht heeft men reeds met een beroep op economische noodzaak wijziging gebracht in door partijen vastgestelde pachtsommen; daarbij heeft men zich zelfs niet beperkt tot eene vermindering in evenredigheid met de toegenomen koopkracht van het geld. Natuurlijk zal men ten aanzien van de leeningen met het tijdstip der tot stand koming rekening moeten houden, zoodat men b.v. leeningen van 1925 aan eene reductie van 20 pCt., leeningen van 1930 aan eene van ruim 10 pCt. en pas gesloten leeningen aan geenerlei reductie zal moeten onderwerpen. Ook hier eischt het recht, dat tegenover deze reductie staat, dat de verschuldigde som in de toekomst weder grooter wordt naar gelang het prijspeil omhoog gaat.

Moge dus spoedig onze wetgever voorschrijven, dat voortaan niet alleen loonen, maar ook leeningen, huren en kapitalen van bedrijven van indexcijfers afhankelijk worden gesteld.

AANTEKENINGEN.

Aard en kosten van de herstelmaatregelen in de Verenigde Staten.

In het Economisch-Statistisch Kwartaalbericht No. 10 van 19 Juli jl. is een overzicht gegeven van de maatregelen, die President Roosevelt genomen heeft om het economisch leven weder op gang te brengen. In het jongste maandbericht van den Schweizerischen Bankverein wordt van de verschillende Amerikaansche maatregelen een kort résumé gegeven, dat op het genoemde overzicht zeer goed aansluit en dat wij daarom hieronder laten volgen.

De bedoeling van de Amerikaansche regeering is, zooals bekend, tweërlei.

- A. Prijsverhoging van agrarische producten.
- B. Vermindering van de werkloosheid.

Voor dit doel werden de volgende maatregelen genomen:

1. Landbouw.

a. De Regeering heeft van de boeren landerijen gepacht, teneinde ze aan de bebouwing te onttrekken. De pacht wordt door middel van belastingen op de bewerking van de beschermde grondstoffen (tarwe, katoen, melk, enz.) opgebracht.

b. Een depreciatie van de valuta moet de binnenslandsche prijzen van de voornaamste grondstoffen doen stijgen.

c. De Reconstruction Finance Corporation (R.F.C.) verstrekt voorschotten op de oogsten (\$133 miljoen).

d. De Farm Credit Administration verstrekt credieten op langen termijn aan de boeren voor conversie van hypotheken (\$59 miljoen tot 1 October).

e. Het kapitaal van de Federal Land Banks wordt uit de staatskas verhoogd.

2. Industrie en handel.

De werkgeversverenigingen hebben „Codes of fair competition” opgesteld, die door de National Recovery Administration (N.R.A.) met medewerking van afgevaardigden van de arbeiders beoordeeld worden. De voornaamste bepalingen van deze overeenkomsten zijn:

a. Minimumloon en maximumwerktijd (over het algemeen 36 uur per week).

b. De werkgevers erkennen de vakverenigingen. De door de werkgevers georganiseerde vakverenigingen worden afgeschaft.

c. De arbeids- en verkoopsvoorwaarden worden vastgesteld, echter niet de prijzen. Verkoop onder kostprijs geldt als unfair.

3. Bouwbedrijf.

Regeringsinstellingen verleen hypotheccair crediet aan de kleine huisbezitters (\$57 miljoen).

4. Verkeerswezen.

a. Ontwerp voor de regeling van het vervoer per vrachtauto.

b. Pogingen tot fusie van de spoorwegmaatschappijen.

c. Voorschotten aan de spoorwegen voor het aanschaffen van materiëel.

5. Banken.

a. Handelsbanken mogen geen emissiezaken doen.

b. Nieuwe emissies zijn aan een buitengewoon strenge controle van de Federal Trade Commission onderworpen („Securities Act”).

c. Wederzijdsche en verplichte aansprakelijkheid van alle leden van het Federal Reserve Stelsel voor zijn deposito's is voor 1934 voorzien.

d. De R.F.C. neemt deel in de banken door overneming van prioriteitsaandeelen (\$70 miljoen tot 30 Sept.), teneinde haar in staat te stellen gemakkelijker credieten te verstrekken. Bovendien verzekert dit regeeringsorgaan zich tegelijk van een invloed op de directie van de banken.

e. Een aparte afdeling zal bij de R.F.C. worden opgericht voor de liquidatie van bevroren bankdepo-

sito's. Men hoopt op deze wijze ongeveer 1 milliard Dollars (op een totaal van 2 milliard) te ontdooien. Tevoren had de R.F.C. reeds voor \$1293 miljoen voorschotten aan de banken verleend, waarvan tot 1 October 1933 \$611 miljoen was terugbetaald.

f. Open marktpolitiek van de Federal Reserve Banken; haar bezit aan staatspapieren is van Maart tot November 1933 met \$545 miljoen gestegen.

g. Verschillende verlichtingen, zoodat banken, die niet bij het Fed. Res. stelsel zijn aangesloten en particulieren bij de Federal Reserve Banken voorschotten kunnen verkrijgen. Van deze verlichtingen werd tot dusverre weinig gebruik gemaakt.

6. Geldwezen.

a. 3 Maart: Tijdelijk uitvoerverbod voor goud.

b. 9 Maart: Aan de Federal Reserve Banken wordt machtiging verleend tot het uitgeven van bankbiljetten; het onderpand kan bestaan uit staatsobligaties in plaats van uit een gouddekking van 40 pCt. („Federal Reserve Bank Notes”). Tot 1 November werden slechts \$189 miljoen van deze biljetten geëmitteerd.

c. 19 April: Thomas Amendment tot de Agricultural Adjustment Act:

aa. De gouden standaard wordt opgeheven.

bb. Aan de Federal Reserve Banken wordt machtiging verleend direct van de regeering voor \$3 milliard obligaties te koopen, zonder dat met de bepalingen omtrent de reserves rekening behoeft te worden gehouden.

cc. De regeering kan zelfs voor \$3 milliard bankbiljetten uitgeven zonder dekking.

dd. De President kan het goudgehalte van den Dollar tot 50 pCt. verlagen en een dubbelen standaard invoeren.

ee. Alle wettelijke betaalmiddelen moeten tot de nominale waarde in betaling worden aangenomen. Goudclausules worden onwettig verklaard.

7. Directe werklozensteun.

Tot dusverre stond deze post niet op de begroting vermeld. Roosevelt stond hiervoor \$3.300 miljoen toe. De volgende uitgaven werden van 7 Juli tot 1 October gemaakt of geraamd:

	in miljoen \$
a. Openbare werken, waarvan \$239 voor de oorlogsvloot	1.709
b. Openbare arbeidsdienst (Civilian Conservation Corps.) 250.000 jonge menschen worden bij de bebossching te werk gesteld	77
c. Subsidies aan de staten en steden voor werklozensteun (voor den winter 1933/'34 geraamd)	300

8. Afvoering van de begroting.

Dit heeft in hoofdzaak betrekking op de pensioenen voor de oorlogsveteranen (\$400 miljoen); zij werden op 1 April 1933 voor het fiscale jaar 1933/'34 op in totaal \$850 miljoen geraamd.

Kosten.

The National Industrial Conference Board schat de totale kosten van de herstelmaatregelen op \$11,7 milliard, dat is meer dan de helft van de openbare schuld van de Verenigde Staten, die ongeveer \$23 milliard bedraagt. Het bedrag van \$11,7 milliard bevat alle mogelijke verplichtingen van de regeering, maar niet het grootste deel van de leeningen, die door de Reconstruction Finance Corp. worden verstrekt. De samenstelling is als volgt:

Public Works	\$ 3.150.000.000
Agricultural Act	„ 1.100.000.000
Farm credits	„ 2.485.000.000
Home loans	„ 2.200.000.000
Tennessee Valley	„ 50.000.000
Federal relief	„ 500.000.000
Conservation work	„ 250.000.000
Bank insurance	„ 2.000.000.000
	\$ 11.735.000.000

Van deze cijfers geeft de Commercial Financial Chronicle een nadere verklaring. Het bedrag, opgenomen voor openbare werken, is \$ 3.300.000.000, in Juni jl. door het Congres toegewezen, na aftrek van bepaalde voor andere doeleinden bestemde gedeelten van dit bedrag.

De tweede post, uitgaven onder de Agricultural Adjustment Act, bevat een toewijzing van de schatkist van \$ 100.000.000 en een schatting van \$ 1.000.000.000 voor bijzondere belastingen, indirect op de consumenten van katoen, tarwe, varkens enz. gelegd. Farm Credit Agencies hebben voorschotten ad \$ 485.000.000 van de schatkist en de Reconstruction Finance Corporation gekregen, en zijn gerechtigd obligatiën uit te geven tot een bedrag van \$ 2.000.000.000, voor de herfinanciering van hypotheeken. Slechts de rente van deze obligaties wordt door de Regeering gegarandeerd; dat het geheele bedrag door de Nat. Ind. Conf. Board in de raming is opgenomen, berust op de overweging, dat het een deel van de toegestane leeningen in verband met het programma van de Administration vertegenwoordigt en dat het door het Congres kan worden beschouwd als een voorwaardelijke verplichting van de regeering zoolang het huidig stelsel van credietverleening aan de boeren in werking is.

Hetzelfde geldt voor het bedrag van de home loans, waarin niet alleen begrepen is een voorschot van \$ 200.000.000 van de R.F.C., maar tevens een extra voorschot van \$ 2.000.000.000 in obligatiën, waarvan de rente eveneens gegarandeerd is; verder ook ten aanzien van een uitgifte van \$ 50.000.000 van de Tennessee Valley Authority. De post van \$ 500.000.000 voor Federal relief is een voorschot van de R.F.C. en de \$ 250.000.000 voor Conservation work is een raming van de uitgaven van een jaar. Tenslotte heeft de \$ 2.000.000.000 voor de verzekering van bankdeposito's betrekking op de raming van de National Industrial Conference Board, t.a.v. de aansprakelijkheid van een garantie voor deposito's onder de huidige omstandigheden.

Men zal dus zien, aldus de Chronicle, dat de opstelling eenige posten van twijfelachtigen aard bevat, eenige, die leeningen voorstellen, waarvan de regeering terugbetaling verwacht en andere, die afhankelijk zijn van de toekomstige ontwikkeling. Niettemin is deze opstelling een nuttige herinnering van de groote potentiële kosten, verbonden aan het programma van de Administration en van de hachelijke betekenis om het vertrouwen te bewaren.

De termijnmarkt voor granen te Rotterdam.

Onder normale omstandigheden zou, toen de November-termijn aan de termijnmarkt voor granen was afgelopen, de Juli-termijn geopend hebben moeten zijn. Het bestuur heeft echter besloten de Juli-termijn voorloopig niet te openen en met het opgeven van zijn redenen gewacht tot een door het reglement voorgeschreven aantal leden eene vergadering heeft doen bijeenroepen, in welke vergadering het voorstel werd gedaan onverwijld den Juli-termijn te openen en de zaken te doen geschieden met de conditie, dat eventuele levering zou plaats vinden „in transitio”. Ook voor de loopende maanden Januari, Maart en Mei werd in overweging gegeven de levering in transitio te doen geschieden.

Wat de opening van den Juli-termijn betreft, het bestuur heeft dat ernstig afgeraden en zich daarbij beroepen op een wenk van regeeringsautoriteiten, die er op hadden aangedrongen met het doen van zaken in den Juli-termijn tot einde Januari te wachten. Het bestuur meende aan dien wenk gevolg te moeten geven en de vergadering heeft zich daarbij neergelegd, nadat het bestuur had beloofd omstreeks half Januari met plannen en voorstellen te komen.

De kwestie of het reglement in dien zin moet worden veranderd, dat de levering in het vervolg alleen in transitio zal geschieden, is verder niet besproken, doch ook hierover mogen van het bestuur voorstellen worden verwacht. Zooals het reglement nu is, past het niet meer op de veranderde verhoudingen, welke een gevolg zijn van de voorschriften der regeering ter saneering van den graanhandel. Volgens die voorschriften mag alleen een erkende importeur graan inklaaren. Lang niet ieder lid van de Vereeniging voor den Termijnhandel is echter als importeur erkend en dus zouden vele verkoopers niet kunnen voldoen aan het door het reglement aan den koper toegekende recht om levering ingeklaard te eischen.

Wanneer een koper, die veelal zelf ook geen erkend importeur is, van plan is het gekochte te ontvangen, zou men kunnen zeggen, dat die koper dan maar in den termijn van een erkend importeur moet kopen. Dat kan hij echter niet, want men contracteert met de Likwidatiekas, die oorspronkelijke verkoopers en koopers niet tegenover elkander laat staan. De Likwidatiekas is ook geen erkend importeur en zoo bestaat er groote kans, dat per saldo aan den koper, die ontvangen wil, moet worden geleverd door een niet-importeur, die niet kan inklaaren. Wat moet er dan gebeuren? Verleent dan de regeering hare medewerking door in zulk een geval een niet-importeur toch verlof tot inklaaren te geven?

Het bestuur verklaarde, dat de regeering tot medewerking bereid is voor de loopende termijnen, doch deelde niet mede, waarin die medewerking zal bestaan. Als gevolg van deze onzekerheid zien wij de omzetten in de termijnmarkt achteruitgaan. Het is wel duidelijk zichtbaar, dat kooporders voor de consumptie verminderden, terwijl verkoopers een afwachtende houding aannemen, omdat zij niet weten of later leveringseischen aan hen gesteld zullen worden, waaraan zij misschien niet kunnen voldoen.

Koopers in de termijnmarkt, die wel erkend importeur zijn, en dus zelf zouden kunnen inklaaren, kunnen alleen inklaaren wanneer zij aan de Graancentrale een contract van minstens 250 tons of wat Noord-Amerikaansche tarwe betreft van 217½ ton overleggen. Een contract maïs in de termijnmarkt is echter 50 tons en tarwe 100 tons en het staat te bezien of de Graancentrale genoeg zou nemen met vijf maïscontracten of drie tarwecontracten.

Men is bang; dat door de levering transitio te maken, de binnenlandsche orders zullen worden gemist van hen, die maïs willen ontvangen, maar daar staat tegenover, dat anders de verkoopers voor een groot gedeelte zullen moeten ophouden in de termijnmarkt te verkoopen, voor zoover zij geen erkende importeurs zijn. Welk belang het grootst is, blijkt wel uit de kleine door de Likwidatiekas geleverde hoeveelheden in verhouding tot de totale omzetten.

Wanneer de levering transitio wordt gemaakt, dan kan de termijnmarkt weder aan haar oorspronkelijk doel beantwoorden, den contractanten een tegenpositie te laten innemen tegen hunne engagementen in de open markt. Bovendien worden dan niet de leden-importeurs, die ingeklaard kunnen leveren, boven de andere leden bevoordeeld, die niet kunnen inklaaren.

Wanneer de condities niet worden verandert, zal de termijnmarkt daarvan nadeelige gevolgen ondervinden, welke grooter zullen zijn dan wanneer door transitio levering binnenlandsche koopers niet meer ingeklaard geleverd kunnen eischen. Misschien zou de Likwidatiekas daaraan nog tegemoet kunnen komen door aan hen, die wenschen te ontvangen te laten leveren door leden importeurs voor zoover er onder de importeurs verkoopers zijn, die hunne verkoopen in den termijn aandienen. Verder stelle men de hoeveelheid van een contract maïs en tarwe vast op 250 ton om het den importeur, wanneer hij gekocht heeft en ontvangen wil, mogelijk te maken het gekochte in te klaren.

INGEZONDEN STUKKEN.

DE INVLOED VAN HET ARBEIDSLOON OP DEN KOSTPRIJS DER PRODUCTEN.

De Heer A. J. W. Renaud schrijft ons:

Het is stellig een verheugend feit te noemen, dat eindelijk door het Centraal Bureau voor de Statistiek, met medewerking van de Directie van den Landbouw en in opdracht van de Regeering een „Onderzoek naar den invloed van het arbeidsloon op den kostprijs der producten” (voortaan aan te duiden als „Invloed loonen”) is ingesteld. (In twee deeltjes verschenen als uitgave van de Algemeene Landsdrukkerij en door Dr. O. Bakker besproken in de E.-S. B. van 30 Aug. en 27 Sept. 1933).

Tegen den principieelen opzet en dientengevolge ook tegen de practische uitwerking en conclusies meenen wij nochtans een paar ernstige bezwaren naar voren te moeten brengen.

Denken wij ons een artikel A, waarvan de kostprijsamenstelling:

Grondstof	40 %	f 0,40
Loon, (met inbegrip ondernemersloon)	40 „	„ 0,40
Afschrijving, rente, enz. (waarin geen Nederlandsch loon)	20 „	„ 0,20
Kostprijs	100 %	f 1,—

Bij verkoop brengt het artikel A slechts f 0,40 per eenheid op. Voor een tweede artikel B vormt het eerstgenoemde A de eenige grondstof. Per productie-eenheid van B is de kostprijsamenstelling:

Grondstof (A.)	80 %	f 0,40
Loon (met inbegrip ondernemersloon) .	5 „	„ 0,02½
Afschrijving, rente, enz. (waarin geen Nederlandsch loon)	15 „	„ 0,07½
Kostprijs	100 %	f 0,50

Artikel B wordt verkocht voor f 0,50 per eenheid.

Volgens „Invloed loonen” is de „Geaccumuleerde loonquote” te stellen op 37 pCt., namelijk 5 pCt., rechtstreeks betaald bij de vervaardiging van artikel B en 32 pCt. (40 pCt. van de 80 pCt. grondstof A) doorberekend loon.

Naar onze meening had de berekening der „geaccumuleerde loonquote” in artikel B moeten geschieden als volgt:

Grondstof	f 0,40	36,36 %	80 %
Loon (f 0,40 + f 0,02½)	„ 0,42½	38,64 „	85 „
Afschr. rente, enz. (f 0,20 + f 0,07½)	„ 0,27½	25,— „	55 „
Geaccumuleerde kostprijs	f 1,10	100,— %	220 %
„ ondernemerspremie (negatief)	„ 0,60	54,55 „	120 „
Opbrengstprijzen artikel B	f 0,50	45,45 %	100 %

De principieele fout in „Invloed loonen” is gelegen in het feit, dat nu eens met „kostprijzen”, dan weer met „opbrengstprijzen” wordt gerekend. Zoolang de „ondernemerspremie”, positief of negatief, tot geringe proporties beperkt blijft, zullen de verkregen eindresultaten volgens de beide berekeningsmethoden niet overmatig veel uiteenloopen, terwijl ook tengevolge van elkaar min of meer compenseerende invloeden de mogelijkheid ontstaat, dat de geconstateerde verschillen meevallen.

Volgens collectieve arbeidsovereenkomst werd in 1929 en 1930 aan verschillende bouwvakarbeiders, bijvoorbeeld te Middelburg en Vlissingen, 55 cent per uur betaald, terwijl te Amsterdam, 's-Gravenhage en Rotterdam tegelijkertijd een uurloon gold van 80 cent, hetwelk echter in de praktijk nog heel wat hooger werd opgevoerd. Ondanks deze toch heusch niet onbelangrijke plaatselijke loonverschillen constateert „Invloed loonen” voor de „Kosten van den bouw van twee complexen woningen” (deel II pag. 15) voor „loon en salarissen, op het werk betaald” een percentage van 37,2, hetwelk wij voor de bedoelde twee complexen gaarne als juist willen aannemen, doch

stellig niet zonder meer wenschen te aanvaarden als beoordeelingsmaatstaf in het algemeen. De „spreiding” der individueele gevallen ten opzichte van dit „gemiddelde” is veel te groot.

N a s c h r i f t. Gaarne maak ik van de gelegenheid, mij welwillend door de Redactie geboden, gebruik, om de opmerkingen van den heer Renaud te beantwoorden.

Het principieele bezwaar van den heer Renaud is gelegen in het feit, dat, voor de berekening van de geaccumuleerde loonquote, nu eens met „kostprijzen”, dan weer met „opbrengstprijzen” wordt gerekend. Ik wil den heer R. gaarne toegeven, dat bij de berekeningen over de geheele linie de theoretische kostprijzen den grondslag hadden moeten vormen. Dit was evenwel practisch onmogelijk en daarom is in vele gevallen de werkelijke opbrengstprijzen als uitgangspunt genomen.

Is dus de theoretische opmerking juist, practisch gaat het erom, hoe groot de verschillen zijn, die langs dezen weg ontstaan. In het gefingeerde voorbeeld van den heer R. is dat verschil al heel klein; volgens de methode van „Invloed loonen” komt hij op een geaccumuleerde loonquote van 37 pCt., volgens eigen berekening tot een van 38.64 pCt. van den kostprijs. Dit verschil is practisch van geen of geringe betekenis, vooral als men bedenkt, dat de heer R. een zeer groot verschil aanneemt tusschen den kostprijs ad f 1.— en de opbrengstprijzen van f 0.40 van artikel A.¹⁾

Voor een der artikelen, behandeld in Deel I van „Invloed loonen”, waarvoor bovendien de berekeningen met die in het gefingeerde voorbeeld van den heer R. groote overeenkomst vertoonen, kan het verschil tusschen de uitkomsten volgens beide methoden vastgesteld worden. Het betreft hier de boterfabricage. Het artikel A is dan de melk, waarvan de kostprijsamenstelling op blz. 37 van Deel I gegeven is, artikel B is dan de boter af-fabriek (kostprijsamenstelling op blz. 54 van Deel I). Voor de berekeningen der geaccumuleerde loonquote in boter is in het verslag de prijs van de melk aangenomen tegen opbrengstprijzen (uitkeering door de coöperatieve boterfabrieken) en niet de kostprijs van de melk.

Met behulp van berekeningen van den heer B. Tamminga, Directeur der Coöperatieve Centrale Landbouwboekhouding in Friesland, over den kostprijs van melk, heb ik thans dien kostprijs, met inbegrip van rente, ondernemersloon en pacht, voor het jaar 1929 op f 90 per 1000 KG. berekend. Dit is dus de theoretische kostprijs, terwijl de opbrengstprijzen, d.i. de uitkeering van de coöperatieve boterfabrieken, in 1929 volgens het verslag f 68.09 bedroeg. Ik heb nu de geaccumuleerde loonquote opnieuw berekend, daarbij dus uitgaande van een melkprijs van f 90 in plaats van f 68.09. Dan blijkt, dat de geaccumuleerde loonquote van boter af-fabriek 35.9 pCt. wordt tegen 36.4 pCt. volgens het verslag en van boter in-handen-van-den-consument 39 pCt. tegen 40.2 pCt. volgens het onderzoek. Voor 1931, bij een kostprijs van melk ad f 60 tegen een uitkeeringsprijs van f 43.85 wordt de loonquote van boter af-fabriek 40.1 pCt. tegen 40.8 pCt. en van boter in-handen-van-den-consument 44.4 pCt. tegen 46.2 pCt.

Deze verschillen zijn zoo gering, dat ze bij de beoordeeling der resultaten geenerlei gewicht in de schaal leggen, zoodat de opmerkingen van den heer R. de waarde van de uitkomsten van het onderzoek in geenerlei opzicht aantasten.

¹⁾ De becijferingen in de derde kolom van de derde opstelling van den heer R. en zijn becijfering van de (negatieve) ondernemerspremie gaan langs mij heen. Het gaat hier immers om den invloed van het loon op den kostprijs der producten — zie den titel van het artikel —. En de berekening van de (negatieve) ondernemerspremie zegt niets anders dan dat, als de opbrengstprijzen lager dan de kostprijs is, er verlies is.

De tweede opmerking, die de heer R. naar voren brengt, betreft de loonquote in den woningbouw. Het percentage loonen (en salarissen), dat het verslag geeft, t.w. 37.2 pCt., zou geen algemeene beoordeelingsmaatstaf vormen, gezien het feit, dat de loonen in de bouwvakken vrij sterk uiteenloopen (55 tot 80 cent per uur).

In het verslag (Deel II, blz. 9) is medegedeeld, dat voor iedere bedrijfsgroep de cijfers vastgesteld zijn op grond van de opgaven van een beperkt aantal representatieve ondernemingen. Dit principe is ook van toepassing op de complexen woningen, waaraan de cijfers voor de kostprijssamenstelling in den woningbouw ontleend zijn. De complexen zijn noch in de duurste, noch in de goedkoopste plaatsen gebouwd, het uurloon bedroeg er namelijk 70 ct.

Nemen wij nu die gemeenten, waarin het loon van 60 tot 80 ct. varieerde. Voor de complexen, gebouwd onder een tarief van 70 ct. per uur, is de loonquote op 37.2 pCt. bepaald; voor 60 en 80 ct. zou dan, *alle overige factoren gelijk latende*, een loonpercentage van resp. 33.7 en 40.4 gelden, waarvoor n.m.m. een gemiddelde van 37.2 een goede maatstaf is. Welnu, in de gemeenten met een uurloon van 60 tot 80 ct. in de bouwvakken werd in 1929 ruim 70 pCt.¹⁾ van het totale aantal woningen in ons land gebouwd. Met deze verhoudingen voor oogen valt er m.i. op het percentage van 37.2 als representatief cijfer weinig af te dingen.

O. BAKKER.

¹⁾ Indien niet het aantal, doch de waarde der gebouwde woningen als uitgangspunt genomen kon worden, zou dit percentage zeker nog hooger uitvallen.

DE COMMERCIEELE LEIDING VAN HET SPOORWEG-BEDRIJF.

De Heer Th. H. Bernsen schrijft ons:

In uw No. van 29 November jl. becritiseert de heer Ir. H. E. Verschoor de gestie der Nederlandsche Spoorwegen en geeft een drietal middelen tot saneering der commerciële politiek aan.

Een bedrijf, dat aan de Overheid over 1933 een winst- en verliesrekening zal gaan aanbieden met niet minder dan f 30 miljoen exploitatieverlies, verdient in het volle licht der openbaarheid geplaatst te worden. En zoolang en zoo vaak tot geconstateerd kan worden, dat de klanken der critiek hare uitwerking niet gemist hebben!

Goede wil om het Spoorwegbedrijf economisch te exploiteeren is stellig aanwezig; twijfel behoort niet te bestaan, dat de tekorten van dit bedrijf een dagelijksche zorg der Directie vormen; met stelligheid kan worden verzekerd, dat in de laatste jaren maatregelen getroffen zijn om te trachten de bedrijfsuitkomsten te verbeteren. Edoch — de tekorten blijven en van eene fundamenteele reconstructie in de commerciële politiek vernemen wij niets.

De propaganda voor goed, vlug en veilig reizen is ons bekend; „de spoorweg is uw vervoersweg” spreekt aan het kleinste station tot ons. Reizigers- en vrachttarieven zijn herhaaldelijk verlaagd; salarissen en loonen zijn verminderd en niettemin blijven er tekorten, die van een zoodanigen omvang zijn, dat een *particulier* bedrijf allang zijn deuren had moeten sluiten.

De drie middelen om tot een oplossing van dit probleem

te komen, die de heer Verschoor ons aangeeft, zou ik met nog een enkel willen aanvullen. Ik zou vooraf de vraag willen stellen of ons spoorwegbedrijf er zich toe leent om op koopmanschappelijke wijze beheerd te worden, een vraag, die haar reden van bestaan in de omstandigheid vindt, dat bij deze Spoorwegen eene aanpassing aan gewijzigde omstandigheden, aan nieuwe behoeften, nieuwe organisatievormen, moeizaam blijkt te gaan, te langzaam, te onzeker.

Ons wegnnet (auto- en fietswegen) is in de laatste jaren prachtig verbeterd, tollën worden opgeheven, bruggen zijn gebouwd, een program voor versnelde bruggenbouw ligt vrijwel gereed, dat alles zal slechts de auto, voor personen- en vrachtverkeer ten goede komen. Miljoenen guldens worden hieraan besteed en... nieuwe miljoenen zullen straks noodig zijn om de nieuwe tekorten te dekken, die, als gevolg van dit program, zullen optreden.

Wat doet het spoorwegbedrijf — thans — om den strijd te kunnen volhouden? Vergemakkelijkt het het reizigers- en goederenverkeer? Geeft het een „service”, die de auto niet bieden kan? Maakt het gebruik van zijn voorsprong de kortste, eigen, wegen te hebben? Geeft het voldoende gelegenheid om met „late” treinen te reizen? Is het niet opvallend, dat de inrichting van nieuwe compartimenten welhaast klassiek blijft? De practijk doet helaas zien, dat een stroefheid in het commercieel beleid bestaat, die een ambtelijke bijmaak heeft. Particuliere autobussen voor personen- en goederenbedrijf rijden constant bepaalde lange trajecten. Op zoodanige trajecten — bij voorkeur de *lange* — missen wij een speciale „autorail” dienst der spoorwegen, die, mits goed georganiseerd, inderdaad „vlug, veilig en goedkoop” speciaal vervoer tot zich kan trekken, zoowel van goederen als van personen. Een afnemer-reiziger, die veel kilometers heeft af te leggen, heeft slechts de keuze tusschen *gewoon* tarief of *volledig* abonement. Gezelschapskaarten worden schroomvallig aan vastgestelde — korte — termijn gebonden; verbindingen Noord—Zuid, West—Oost blijven slecht; spoorwegauto's ontbreken om goederen en personen van bepaalde hoofdstations naar naaste omgeving te distribueeren. Kortweg: het spoorwegbedrijf propageert het *particuliere* vracht- en personenbedrijf, zoowel wegens gebrek aan „service” als door ondoelmatige en onvoldoende tarieven. Hierbij is niet eens gesproken van de grootte der tarieven t.o.v. het particulier bedrijf, slechts wordt gereleveerd, dat door gezonde commerciële politiek, véél, zéér véél te bereiken zou zijn.

Ziehier een enkele opmerking en tevens het vierde middel, dat, in aansluiting aan het betoog des heeren Verschoor, in de belangstelling van de lezers wordt aanbevolen.

ONTVANGEN BOEKEN.

W. Prins: *De weg tot ontwarring van het Nederlandsche vervoersvraagstuk*. (Uitgave G. W. van der Wiel & Co., Arnhem. 34 blz. Prijs f 0.50).

De rivieren en het meerendeel der kunstmatige waterwegen hebben allereerst een andere functie te vervullen dan het dienen van scheepvaartbelangen. Zij dienen tot afvloeiing of uitloozing van water en zijn voorwaarde voor of consequentie van de ontwikkeling van een streek (b.v. kanalen in de Veenstreken). Het waterwegennet zou ook zonder scheepvaart in denzelfden staat gehouden moeten worden, zoodat de waterweg voor het vervoer zeer goedkoop is. Deze gedachte wordt door den schr. uitgewerkt en als basis genomen voor de constructie van een Nederlandsche vervoerpolitiek.

AANVOEREN in tons van 1000 KG.

Artikelen	Rotterdam			Amsterdam			Totaal	
	17/23 Dec. 1933	Sedert 1 Jan. 1933	Overeenk. tijdvak 1932	17/23 Dec. 1933	Sedert 1 Jan. 1933	Overeenk. tijdvak 1932	1933	1932
Tarwe	22.593	1.517.945	1.494.739	—	23.685	8.060	1.541.630	1.502.799
Rogge	11.213	408.988	503.552	—	8.935	4.210	417.923	507.762
Boekweit	1.486	23.348	26.613	—	25	244	23.373	26.857
Mais	8.975	1.003.240	1.460.081	11.303	217.548	350.117	1.220.788	1.810.198
Gerst	2.400	492.288	474.207	2.450	51.831	37.017	544.119	511.224
Haver	100	120.663	196.420	100	3.908	4.695	124.571	201.115
Lijnzaad	106	182.131	305.646	—	209.278	383.510	391.409	689.156
Lijnkoek	3.164	151.364	89.314	—	200	50	151.564	89.364
Tarwemeel	710	19.026	23.839	—	5.654	13.688	24.680	37.527
Andere meelsoorten	1.099	51.394	44.627	104	8.301	13.114	59.695	57.741

MAANDCIJFERS.

EMISSIES IN NOVEMBER 1933.

Prov. en Gemeentelijke Leeningen ¹⁾ .. f 3.733.500,—
zijnde:

Nederland

Gem. Groningen f 1.800.000
4 % obl. à 98½ % f 1.768.500
Gem. Leiden f 2.000.000 4 %
obl. à 98½ % „ 1.965.000

Mijnbouwondernemingen „ 375.000,—
zijnde:

Nederland

Aandeelen:

Gereformeerde Kerk, 's-Graven-
Mijnbouwrij. „Boeton”
f 375.000 gew. aand. à
100 % ²⁾ f 375.000

Diversen „ 112.000,—
zijnde:

Nederland

Aandeelen:

Italiaansche Opera f 87.000
aand. à 100 % ³⁾ f 87.000

Obligatiën:

Mij. t. Expl. v. Natuurl.
Bronnen f 25.000 5 % obl.
à 100 % „ 25.000

Kerkelijke Leeningen „ 130.000,—
zijnde:
Nederland f 130.000

Totaal... f 4.350.500,—

¹⁾ Bovendien Gem. Delft f 900.000 4 % obl. à 98 % voor
conversie en Gem. Gouda f 1.250.000 4 % obl. à 97½ %
voor conversie.

²⁾ Voor iedere toegewezen f 1.500 wordt kosteloos een
winsttaandeel uitgereikt.

³⁾ De inschrijvers ontvangen gratis een couponboekje ter
waarde van f 25.

Bovendien:

f 24.960.000,— 3-m. Schatkistpromessen à f 999,25
„ 5.450.000,— 6-m. „ „ „ 997,50 en
„ 48.495.000,— 3 % Schatkistbiljetten „ „ 1.012,50

De Kerkelijke Leening is de volgende:

	Guldens	Rente- voet pCt.	Emissie- koers pCt.
Gereformeerde Kerk, 's-Graven- hage-West	130.000	4½	100

Emissies in 1933.

	Obligatiën	Aandeelen	Totaal
Januari .. f 111.190.325,—	—	—	f 111.190.325,—
Februari .. „ 12.250.625,—	—	—	„ 12.250.625,—
Maart ... „ 1.414.500,—	—	—	„ 1.414.500,—
April ... „ 11.291.500,—	f 500.000,—	—	„ 11.791.500,—
Mei „ 50.000,—	„ 238.000,—	—	„ 288.000,—
Juni „ —	„ 787.500,—	—	„ 787.500,—
Juli „ —	—	—	—
Augustus .. „ 222.000,—	—	—	„ 222.000,—
September .. „ 7.020.625,—	—	—	„ 7.020.625,—
October .. „ 202.897.125,—	—	—	„ 202.897.125,—
November .. „ 3.888.500,—	„ 462.000,—	—	„ 4.350.500,—
Totaal .. f 350.225.200,—	f 1.987.500,—	—	f 352.212.700,—

**OVERZICHT DER OPBRENGSTEN VAN HET
STAATSBEDRIJF DER P.T.T.**

SEPTEMBER 1933.

Omschrijving	Werkelijke opbrengst Sept. 1933	Meer of minder dan	
		Sept. 1932	Begroting
Posterijen	f 3.068.468	— f 82.011	— f 139.532
Telegrafie	„ 380.423	— „ 29.347	+ „ 5.163
Telefonie	„ 2.051.241	+ „ 16.780	+ „ 27.541
Postchèque- en Girodienst	„ 450.417	+ „ 42.670	+ „ 28.917
Totalen.....	f 5.950.549	— f 51.908	— f 77.911

STATISTIEKEN.

BANKDISCONTO'S.

Ned. (Disc. Wissels. 2½ 19 Sept. '33	Lissabon 5½ 11 Dec. '33
Bel. Binn. Eff. 3 19 Sept. '33	Londen 2 30 Juni '32
Bk. (Vrsch. in R.C. 3 19 Sept. '33	Madrid 6 26 Oct. '32
Athene 7 14 Oct. '33	N.-York F.R.B. 2 19 Oct. '33
Batavia 4½ 16 Aug. '33	Oslo 3½ 22 Mei '33
Belgrado 7½ 20 Juli '31	Parijs 2½ 9 Oct. '31
Berlijn 4 22 Sept. '32	Praag 3½ 25 Jan. '33
Boekarest. 6 5 Apr. '33	Pretoria 3½ 15 Mei '33
Brussel 3½ 13 Jan. '32	Rome 3 11 Dec. '33
Budapest 4½ 17 Oct. '32	Stockholm .. 2½ 1 Dec. '33
Calcutta 3½ 16 Feb. '33	Tokio 3.65 2 Juli '33
Dantzig 3 6 Mei '33	Weenen 5 23 Mrt. '33
Helsingfors 5 4 Sept. '33	Warschau ... 5 26 Oct. '33
Kopenhagen 2½ 1 Dec. '33	Zwits. Nat. Bk. 2 22 Jan. '31

OPEN MARKT.

	1933				1932	1931	1914
	23 Dec.	18/23 Dec.	11/16 Dec.	4/9 Dec.	19/24 Dec.	21/24 Dec.	20/24 Juli
Amsterdam							
Partic. disc.	3/8-1/2	3/8-1/2	3/8-1/16	3/8-1/2	1/4-1/2	2-3	3 1/8-3 1/16
Prolong.	—	1	1	1	1	1 3/4-3	2 1/4-3 1/4
Londen							
Daggeld...	1/2-1	1/2-1	1/2-1	1/2-1	1/2-1	4-5	1 3/4-2
Partic. disc.	1 1/16-1/4	1 1/16-1/4	1 1/8-1/4	1 1/16-1/8	1 1/16-5/16	5 1/4-6	4 1/4-3 1/4
Berlijn							
Daggeld...	4 3/8-5 1/2	4 1/4-5 1/2	4 1/8-5 7/8	4 1/4-5 1/2	4-5 1/4	—	—
Maandgeld	4 1/2-6	4 1/2-6	4 1/2-6	4 1/2-6	4 1/2-5 1/2	—	—
Part. disc.	3 7/8	3 7/8	3 7/8	3 7/8	3 7/8	—	2 1/8-1 1/2
Warennw...	4-1/2	4-1/2	4-1/2	4-1/2	4-1/4	—	—
New York							
Daggeld ¹⁾	1	1	1	3/4-1	1-3/4	3-1/4	1 3/4-2 1/2
Partic. disc.	7/8	7/8	7/8	3/4-7/8	1/2	3/8	—

¹⁾ Koers van 22 Dec. en daaraan voorafgaande weken t/m. Vrijdag.

WISSELKOERSEN.

KOERSEN IN NEDERLAND.

Data	New York *)	Londen *)	Berlijn *)	Parijs *)	Brussel *)	Batavia 1)
19 Dec. 1933	1.58	8.12½	59.34	9.76	34.60	100 1/8
20 „ 1933	1.59¼	8.15½	59.38	9.76½	34.61	100 5/8
21 „ 1933	1.60¼	8.15½	59.38	9.75½	34.60	100 5/8
22 „ 1933	1.60	8.15¼	59.39	9.75½	34.58½	100 5/8
23 „ 1933	—	—	—	—	—	—
25 „ 1933	—	—	—	—	—	—
Laagste d.w ¹⁾	1.57	8.10	59.30	9.74	34.55	100
Hoogste d.w ¹⁾	1.61	8.18	59.42½	9.76½	34.65	100 5/8
Muntpariteit	2.4878	12.1070	59.263	9.747	34.592	100

Data	Zwit- serland *)	Weenen *)	Praag 1)	Boeka- rest 1)	Milaa **)	Madrid **)
19 Dec. 1933	48.16	—	7.38	1.48	13.06½	20.36
20 „ 1933	48.14	—	7.38	1.48	13.06	20.37
21 „ 1933	48.12½	—	7.38	1.48	13.07	20.39
22 „ 1933	48.11	—	7.38	1.48	13.06	20.41
23 „ 1933	—	—	—	—	—	—
25 „ 1933	—	—	—	—	—	—
Laagste d.w ¹⁾	48.07½	—	7.35	1.45	13.02½	20.25
Hoogste d.w ¹⁾	48.17½	28.—	7.40	1.52½	13.12½	20.45
Muntpariteit	48.12½	35.007	7.371	1.488	13.094	48.52

Data	Stock- holm *)	Kopen- hagen*)	Oslo *)	Hel- sing- fors 1)	Buenos- Aires 1)	Mon- treal 1)
19 Dec. 1933	41.90	36.25	40.80	3.57½	39½	1.59 1/2
20 „ 1933	42.10	36.45	41.—	3.60	39½	1.60
21 „ 1933	42.10	36.45	41.—	3.60	39 3/8	1.60
22 „ 1933	42.05	36.40	40.95	3.60	39½	1.60 1/2
23 „ 1933	—	—	—	—	—	1.59
25 „ 1933	—	—	—	—	—	—
Laagste d.w ¹⁾	41.65	36.05	40.60	3.52½	37½	1.57
Hoogste d.w ¹⁾	42.30	36.70	41.25	3.65	41	1.63
Muntpariteit	66.671	66.671	66.671	6.266	95½	2.4878

*) Notering te Amsterdam. **) Not. te Rotterdam. 1) Part. opgave.
In 't 1ste of 2de No. van iedere maand komt een overzicht
voor van een aantal niet wekelijks opgenomen wisselkoersen.

KOERSEN TE NEW YORK. (Cable).

Data	Londen (\$ per £)	Parijs (\$ p. 100 fr.)	Berlijn (\$ p. 100 Mk.)	Amsterdam (\$ p. 100 gld.)
19 Dec. 1933	5,14	6,16½	37,58	63,25
20 „ 1933	5,09½	6,09½	37,10	62,50
21 „ 1933	5,07½	6,06½	36,95	62,25
22 „ 1933	5,10¼	6,12	37,25	62,80
23 „ 1933	5,11½	6,12½	37,30	62,80
25 „ 1933	—	—	—	—
26 Dec. 1932	—	—	—	—
Muntpariteit..	4,86	3,90 1/8	23.81½	40 1/16

KOERSEN TE LONDEN.

Plaatsen en Landen	Noteerings-eenheden	9 Dec. 1933	16 Dec. 1933	18/23 Dec. 1933 Laagste	23 Dec. 1933 Hoogste
Alexandrië..	Piast. p. £	97½	97½	97½	97½
Athene	Dr. p. £	582½	582½	560	600
Bangkok....	Sh. p. tical	1/10½	1/10½	1/10½	1/10½
Budapest ..	Pen. p. £	18½	18½	18½	18½
Buenos Aires	d. p. \$	35¾	37½	35¾	35¾
Calcutta	Sh. p. rup.	1/6½	1/6½	1/6½	1/6½
Constantin..	Piast. p. £	680	678	678	675
Hongkong ...	Sh. p. \$	1/5½	1/5½	1/6	1/5½
Kobe	Sh. p. yen	1/2½	1/2½	1/2½	1/2½
Lissabon	Escu. p. £	110	109½	109½	109½
Mexico	\$ per £	18	17¾	17¾	18
Montevideo ..	£ per £	35½	35½	35½	35½
Montreal ..	\$ per £	5.08½	5.08½	5.06½	5.12
Rio d. Janeiro	d. per Mil.	4½	4½	4½	4½
Shanghai ..	Sh. p. tael	1/3½	1/3½	1/4½	1/3½
Singapore ...	id. p. \$	2/4½	2/4½	2/4½	2/4½
Valparaiso 1)	\$ per £	—	—	—	—
Warschau ..	Zl. p. £	29½	29	28½	29½

1) 90 dg.

ZILVERPRIJS

GOUDPRIJS 2)

Londen 1) N.York 2)		Londen	
19 Dec. 1933..	18½	43½	126/9
20 " 1933..	18½	43	126/9
21 " 1933..	18½	43	126/2
22 " 1933..	19½	44½	126/3
23 " 1933..	18½	43½	126/4
25 " 1933..	—	—	—
26 Dec. 1932..	—	—	—
27 Juli 1914..	24½	59	84/10½

1) in pence p. oz. stand. 2) Foreign silver in \$c. p. oz. fine. 3) in sh. p. oz. fine

STAND VAN 's RIJKS KAS

Vorderingen.	15 Dec. 1933	23 Dec. 1933
Saldo van 's Rijks Schatkist bij De Nederlandsche Bank.....	f 7.520.971,90	f 18.393.224,17
Saldo b. d. Bank voor Ned. Gemeenten Voorsch. op ult. Nov. (resp. Oct.) '33 aan de gem. verst. op v. haar d. de Rijksadm. te heffen gem. ink. bel. en op. op de Rijksink. bel.	" 14.871,51	" 321.520,95
Voorsch. op ult. Nov. (resp. Oct.) '33 aan de gem. verstrekt op aan haar uit te keeren hoofds. der pers. bel., aand. in de hoofds. der grondbel. en dergem. fondsbel., alsmede op. op die belastingen en op de vermogensbelasting Voorschotten aan Ned.-Indië.....	" 1.149.970,29	" 1.149.970,29
Id. aan Suriname.....	" 1.008.825,56	" 1.008.825,56
Id. aan Curaçao.....	" 234.556.944,84	" 236.371.771,16
Kasvord. weg. creditverst. a/h. buitenl. Saldo der postrek v. Rijkscomptabellen Vord. op het Alg. Burg. Pensioenfond 1) Vord. op andere Staatsbedrijven 1)....	" 4.932.205,89	" 4.942.239,20
Verstr. t. laste der Rijksbegr. kasgeldenningen aan gemeenten (saldo) ..	" 102.246.080,21	" 102.451.264,22
	" 41.947.199,81	" 33.079.713,58
	" 18.036.331,52	" 14.019.329,15
	" 49.334.409,82	" 49.492.409,82
Verplichtingen.		
Voorschot door De Ned. Bank ingev. art. 16 van haar octrooi verstrekt Schatkistbiljetten in omloop.....	f 335.524.000,—	f 335.524.000,—
Schatkistpromessen in omloop.....	" 136.990.000,—	" 136.940.000,—
Zilverbons in omloop.....	" 1.405.270,50	" 1.402.232,—
Schuld op ult. Nov. (resp. Oct.) '33 a/d gem. weg. a. h. uit te keeren hoofds. d. pers. bel., aand. i. d. hoofds. d. grondb. e. d. gem. fondsb. alsmede op. op die bel. en op de verm. bel.	" —	" —
Schuld aan het Alg. Burg. Pensioenfond 1) Id. a. h. Staatsbedr. der P.T. en T. 1)....	" 231.246,40	" 500.237,94
Id. aan andere Staatsbedrijven 1)....	" 107.222.567,38	" 108.250.182,71
Id. aan diverse instellingen 1)....	" 65.300,70	" 75.300,70
1) In rekg.-crt. met 's Rijks Schatkist.	" 28.860.120,95	" 26.270.550,59

NEDERLANDSCH-INDISCHE VLOTTENDE SCHULD.

	16 Dec. 1933	23 Dec. 1933
Vorderingen:		
Saldo Javasche Bank.....	f 4.794.000,—	f 7.102.000,—
Betaalmiddelen in 's Lands kas.....	" 73.266.000,—	" —
waaronder Muntbiljetten.....	" 74.000,—	" —
Verplichtingen:		
Voorschot 's Rijks kas e. a. Rijksinstell. Schatkistpromessen.....	" 234.764.000,—	" 236.372.000,—
Schatkistbiljetten.....	" 1.000.000,—	" 1.000.000,—
Muntbiljetten in omloop.....	" 20.365.000,—	" 20.365.000,—
Schuld aan het Ned.-Ind. Muntfonds. Idem aan de Ned.-Ind. Postspaarbank. Voorschot van de Javasche Bank....	" 1.142.000,—	" 1.142.000,—
	" 2.170.000,—	" 1.648.000,—
	" 2.189.000,—	" 2.206.000,—

SURINAAMSCHES BANK.

Voornaamste posten in duizenden guldens.

Data	Metaal	Circulatie	Andere opeischb. schulden	Discont.	Div. rekeningen 1)
2 Dec. 1933..	695	1.275	423	713	2.406
25 Nov. 1933..	698	1.057	418	712	2.389
18 " 1933..	697	1.081	557	710	2.386
11 " 1933..	697	1.239	480	706	2.404
3 " 1933..	694	1.306	450	704	2.381
5 Juli 1914..	645	1.100	560	735	396

1) Sluitpost der activa.

NEDERLANDSCHE BANK.

Verkorte Balans op 27 December 1933.

Activa.		
Binnel. Wis- sels, Prom. enz. in disc.	Hfdbk. f	26.713.303,19
	Bijbnk. "	559.190,77
	Ag. sch. "	4.372.360,64
Papier o. h. Buitenl. in disconto		f 31.644.854,60
Idem eigen portef.	f	1.402.500,—
Af: Verkocht maar voor de bk. nog niet afgel.		" 1.402.500,—
Beleeningen		
incl. vrsch. in rek.-crt. op onderp.	Hfdbk. f	98.098.231,33 1)
	Bijbnk. "	4.106.711,20
	Ag. sch. "	43.052.464,80
	f	145.257.407,33
Op Effecten	f	143.656.472,43 1)
Op Goederen en Spec.		" 1.600.934,90
Voorschotten a. h. Rijk		" 145.257.407,33 1)
Munt, Goud	f	106.711.610,—
Muntmat., Goud		" 815.216.451,84
	f	921.928.061,84
Munt, Zilver, enz.		" 26.363.349,85
Muntmat., Zilver.		" 948.291.411,69 2)
Belegging 1/5 kapitaal, reserves en pensioenfond		" 21.544.809,79
Gebouwen en Meub. der Bank.....		" 5.000.000,—
Diverse rekeningen.....		" 10.550.271,50
Staat d. Nederl. (Wet v. 27/5 '32, S. No. 221)		" 18.331.195,17
	f	1.182.022.450,08

Passiva.

Kapitaal.....	f	20.000.000,—
Reservefonds	"	3.749.272,82
Bijzondere reserve	"	5.000.000,—
Pensioenfond	"	8.820.960,74
Bankbiljetten in omloop.....	"	911.569.480,—
Bankassignatiën in omloop	"	245.938,11
Rek.-Cour. { Het Rijk f		7.201.140,12
saldo's: { Anderen "		223.188.724,89
	"	230.389.865,01
Diverse rekeningen	"	2.246.933,40
	f	1.182.022.450,08

Beschikbaar metaalsaldo f 491.929.214,02
Minder bedrag aan bankbiljetten in omloop dan waartoe de Bank gerechtigd is .. 1.229.823.035,—

1) Waarvan aan Nederlandsch-Indië (Wet van 15 Maart 1933, Staatsblad No. 99) f 76.424.425,—
2) Waarvan in het buitenland 15.732.788,53

Voornaamste posten in duizenden guldens.

Data	Goud		Circulatie	Andere opeischb. schulden	Beschikk. Metaal-saldo	Dek-kings-perc.
	Munt	Muntmat.				
27 Dec. '33	106712	815.216	911.569	230.636	491.929	83
18 " '33	107312	813.220	898.120	240.026	492.891	83
25 Juli '14	65.703	96.410	310.437	6.198	43.521	54
Data	Totaal bedrag disconto's	Schatkist-promessen rechtstreeks	Beleeningen	Papier op het buitenl.	Diverse rekeningen 1)	
27 Dec. 1933	31.645	—	145.257	1.403	10.550	
18 " 1933	31.201	—	141.825	1.403	11.008	
25 Juli 1914	67.947	—	61.686	20.188	509	

1) Onder de activa.

JAVASCHE BANK.

Data	Goud	Zilver	Circulatie	Andere opeischb. schulden	Beschikk. metaal-saldo
23 Dec. '33 2)	145.430		185.160	33.860	57.822
16 " '33 2)	144.440		189.490	28.490	57.648
25 Nov. 1933	103.717	36.043	185.222	26.955	54.889
18 " 1933	102.418	36.043	188.050	21.427	54.670
25 Juli 1914	22.057	31.907	110.172	12.634	4.842
Data	Wissels. buiten N.-Ind. betaalb.	Dis-conto's	Beleeningen	Diverse rekeningen 1)	Dek-kings-percentage
23 Dec. '33 2)	720	71.000	—	14.950	66
16 " '33 2)	470	71.210	—	13.960	67
25 Nov. 1933	532	8.990	53.677	12.692	66
18 " 1933	234	9.178	53.439	11.652	66
25 Juli 1914	6.395	7.259	75.541	2.228	44

1) Sluitpost activa. 2) Cijfers telegrafisch ontvangen.

BANK VAN ENGELAND.

Data	Metaal	Bankbilj. in circulatie	Bankbilj. in Banking Departm.	Other Securities Disc. and Advances	Securities
20 Dec. 1933	191.724	389.864	60.860	8.370	13.251
13 „ 1933	191.706	381.891	68.747	8.401	13.643
22 Juli 1914	40.164		29.317		33.633

Data	Gov. Sec.	Public Depos.	Other Deposits		Reserve	Dek-kings-perc. 1)
			Bankers	Other Accounts		
20 Dec. '33	81.057	20.036	91.903	36.677	61.860	41,6
13 „ '33	72.907	14.544	95.561	36.763	69.814	47,5
22 Juli '14	11.005	14.736		42.185	29.297	52

1) Verhouding tusschen Reserve en Deposits.

BANK VAN FRANKRIJK.

Data	Goud	Zilver	Te goed in het buitenl.	Wis-sels	Waarv. op het buitenl.	Belee-ningen	Renteloos voorschot v. d. Staat
15 Dec. '33	77.032	733	37	4.576	1.157	2.911	3.200
8 „ '33	77.079	716	37	4.987	1.156	2.899	3.200
23 Juli '14	4.104	640	—	1.541	8	769	—

Data	Bons v. d. zelfst. amort. k.	Diver-sen 1)	Circulatie	Rekg. Courant		
				Staat	Zelfst. amort.k.	Parti-culieren
15 Dec. '33	6.166	2.496	80.204	129	2.277	14.390
8 „ '33	6.186	2.331	80.904	169	2.298	14.052
23 Juli '14	—	—	5.912	401	—	943

1) Sluitpost activa.

DUITSCHER RIJKSBANK.

Data	Goud	Daarvan bij buitenl. circ. banken 1)	Deviezen als goud-dekking geldende	Ander wissels en cheques	Belee-ningen
15 Dec. 1933	391,1	49,0	9,5	2.941,0	71,3
7 „ 1933	397,8	52,6	5,8	2.957,6	75,9
30 Juli 1914	1.356,9	—	—	750,9	50,2

Data	Effec-ten	Diverse Activa 2)	Circu-latie	Rekg.-Crt.	Diverse Passiva
15 Dec. 1933	228,6	506,7	3.444,6	425,2	255,0
7 „ 1933	208,7	511,1	3.455,9	414,3	246,4
30 Juli 1914	330,8	200,4	1.890,9	944,-	40,0

1) Onbelast. 2) W.o. Rentenbankscheine 15, 7 Dec. 1933, resp. 33, 41 mill.

NATIONALE BANK VAN BELGIË.

Data 1933	Goud		Binnen- en buitenland-sche wissels	Beleggingen op Belgische Staatsfondsen	Voorschot aan den Staat	Overheids-fondsen	Circulatie	Rekg. Crt.	
	Munt en metaal	Munt en diversen						Schatkist	Partic.
21 Dec.	2.728	69	766	53	355	40	3.390	183	428
14 „	2.726	68	762	59	355	40	3.403	156	442

FEDERAL RESERVE BANKS.

Data	Goudvoorraad		„Other cash“ 2)	Wissels	
	Totaal bedrag	Dekking F. R. Notes		In her-disc. v. d. member banks	In de open markt gekocht
6 Dec. '33	3.572,9	2.654,3	206,5	115,6	61,3
29 Nov. '33	3.573,2	2.659,1	204,6	119,0	23,9

Data	Belegd in U. S. Gov. Sec.	F. R. Notes in circula-tie	Totaal Depo-sito's	Gestort Kapitaal	Goud-Dek-kings-perc. 1)	Algem. Dek-kings-perc. 2)
6 Dec. '33	2.431,1	3.042,7	2.815,4	145,3	61,9	64,5
29 Nov. '33	2.431,6	3.030,3	2.796,5	145,2	61,3	64,8

1) Verhouding totalen goudvoorraad tegenover opschbare schulden: F. R. Notes en netto deposito. 2) Verhouding totalen voorraad muntmateriaal en wettig betaalmiddel tegenover idem. 3) „Other Cash“ does not include Federal Reserve Notes or a Bank's own Federal Reserve bank notes.

PARTICULIERE BANKEN AANGESLOTEN BIJ HET FED. RES. STELSEL.

Data	Aantal banken	Dis-conto's en beleen.	Beleg-gingen	Reserve bij de F. R. banks	Totaal depo-sito's	Waarvan time deposits
29 Nov. '33	25	8.568	8.104	1.864	15.978	4.410
22 „ '33	22	8.508	8.111	1.965	16.036	4.445

De posten van De Ned. Bank, de Javasche Bank en de Bank of Eng-land zijn in duizenden, alle overige posten in miljoenen van de be-treffende valuta.

I. FEDERAL RESERVE BANK TE NEW-YORK.

(In miljoenen Dollars.)

Data	Goudvoorraad		„Other Cash“ 1)	Wissels	
	Totaal bedrag	Dekking F. R. Notes		In her-disc. van de member banks	In de open markt gekocht
6 Dec. 1933..	854,6	535,2	50,2	43,1	24,1
29 Nov. 1933..	888,8	561,4	45,0	45,2	8,1
22 „ 1933..	909,5	574,6	55,4	42,0	8,0
15 „ 1933..	945,0	584,7	53,9	41,2	5,5
8 „ 1933..	930,9	585,0	49,2	40,2	2,4
1 „ 1933..	977,8	618,2	50,9	39,6	2,4
25 Oct. 1933..	1.013,6	643,4	58,1	41,7	2,4
18 „ 1933..	986,5	628,6	55,9	39,7	2,2
11 „ 1933..	932,6	599,4	54,3	39,8	2,2
4 „ 1933..	961,4	617,5	55,5	40,8	2,2
27 Sept. 1933..	994,3	642,7	60,4	41,9	2,0
20 „ 1933..	1.014,1	663,0	60,9	40,2	2,0
7 Dec. 1932..	970,7	609,4	58,6	65,4	9,9
9 Dec. 1931..	1.102,8	384,1	37,6	137,3	110,4

Data	Belegd in U. S. Gov. Sec.	F. R. Notes in circula-tie	Totaal Deposito's	Gestort Kapitaal	Algemeen Dekkings-perc. 2)
6 Dec. 1933..	831,7	652,7	995,0	58,4	54,9
29 Nov. 1933..	831,7	663,8	999,2	58,5	56,2
22 „ 1933..	831,7	633,8	1.053,3	58,5	57,2
15 „ 1933..	831,7	639,3	1.080,7	58,5	58,1
8 „ 1933..	831,7	643,2	1.043,0	58,5	58,1
1 „ 1933..	827,8	639,4	1.101,5	58,4	59,1
25 Oct. 1933..	821,8	631,3	1.147,0	58,5	60,3
18 „ 1933..	813,8	641,6	1.100,8	58,5	59,8
11 „ 1933..	816,0	648,2	1.050,6	58,5	58,1
4 „ 1933..	799,0	647,7	1.067,5	58,5	59,3
27 Sept. 1933..	791,9	633,0	1.108,0	58,5	60,6
20 „ 1933..	782,1	640,8	1.108,8	58,5	61,4
7 Dec. 1932..	733,3	583,6	1.175,6	58,6	58,5
9 Dec. 1931..	236,2	519,3	941,8	61,6	71,9

1) „Other Cash“ does not include F. R. notes or a bank's own F. R. bank notes. Tot en met 3 Mei 1933 Wettig betaalmiddel, Zilver etc. 2) Verh. tot. voorr. muntmat. en wettig bet. m. tegenover F. R. notes en dep.

II. ZWEEDSCHE RIJKSBANK. (In miljoenen Kronen.)

Data	Goud 1)	Buitenl. tegoed en wissels	Zweedsche en vreemde Staatsf.	Dis-conto's en Beleen.	Circu-latie	Rek. Crt.
16 Dec. '33	370,3	437,7	226,2 ²⁾	54,5	592,2	501,9
9 „ '33	369,7	434,2	226,2 ²⁾	54,4	561,6	530,7
2 „ '33	369,0	430,5	226,3 ²⁾	53,9	584,2	503,6
25 Nov. '33	368,7	413,5	226,3 ²⁾	54,2	503,7	571,7
18 „ '33	369,4	398,0	226,3 ²⁾	53,9	528,6	522,4
11 „ '33	374,3	389,2	226,3 ²⁾	53,7	557,1	492,3
4 „ '33	376,9	385,8	246,3 ²⁾	53,2	582,1	489,9
28 Oct. '33	376,9	393,0	245,7 ²⁾	53,4	550,8	533,0
21 „ '33	369,2	382,5	245,5 ²⁾	53,5	531,8	531,6
14 „ '33	372,3	368,3	245,5 ²⁾	52,6	552,0	507,6
7 „ '33	374,2	355,7	245,5 ²⁾	51,9	570,9	473,9
30 Sept. '33	370,3	341,5	245,3 ²⁾	51,0	524,6	408,2
23 „ '33	377,9	333,5	245,3 ²⁾	51,1	533,6	485,4
16 „ '33	377,5	321,9	255,3 ²⁾	50,8	544,1	471,9
17 Dec. '32	206,0	200,4	238,4 ²⁾	206,2	549,8	240,6
19 Dec. '31	205,8	49,4	4,1 ²⁾	532,8	551,1	189,0

1) Sedert 4 Mrt. 1933 incl. het goud in het buitenland. 2) Alleen Zweedsche.

III. BANK VAN NOORWEGEN. (In miljoenen Kronen.)

Data	Goud 1)	Tegoed in het buitenl. 1)	Effecten	Dis-conto's en Beleen.	Circu-latie	Rek. Crt.
22 Dec. 1933..	118,3	29,2	29,2	266,0	332,5	48,9
15 „ 1933..	118,3	30,9	29,2	262,2	322,8	56,2
7 „ 1933..	118,3	32,2	29,2	257,6	310,5	65,7
30 Nov. 1933..	118,3	33,7	29,2	253,8	309,2	65,7
22 „ 1933..	118,3	38,0	29,2	253,0	301,9	78,7
15 „ 1933..	118,3	39,9	29,2	253,3	301,7	81,3
7 „ 1933..	118,4	42,7	29,0	252,2	304,8	79,6
31 Oct. 1933..	118,4	42,9	28,9	246,0	307,4	71,4
23 „ 1933..	118,3	43,4	34,5	230,1	301,4	67,7
16 „ 1933..	118,3	45,2	40,5	216,9	298,2	65,6
7 „ 1933..	118,3	47,7	42,5	214,0	300,0	65,7
30 Sept. 1933..	118,2	48,7	42,5	216,5	304,6	65,1
22 Dec. 1932..	144,3	27,8	27,2	255,2	323,0	61,8
22 Dec. 1931..	153,7	13,1	32,9	265,2	346,5	56,2

1) Sedert 15 Mei 1933 is het in het buitenland, aanw. goud onder den post „Tegoed in het buitenland“ opgenomen en niet langer onder „Goud“.

	GRANEN EN ZADEN										TUINBOUWARTIKELEN						VLEESCH			
	TARWE Manitoba No. 2 loco Rotterdam Amsterdam per 100 K.G. a)		ROGGE 74 K.G. Bahia Blanca loco R'dam/A'dam per 100 K.G. b)		MAIS La Plata loco R'dam/A'dam per 2000 K.G.		GERST 64/65 K.G. La Plata loco Rotterdam R'dam/A'dam per 2000 K.G. c)		LIJNZAAD La Plata loco R'dam/A'dam per 1960 K.G.		WITTE KOOL le kwal. 1-5 pond per 100 KG. Broek op Langendijk		UIEN gewoon per 100 KG. Broek op Langendijk		ROODE KOOL le kwal. 1-5 pond per 100 KG. Broek op Langendijk		RUND- VLEESCH (versch) Gem.v.3kw. per 100 KG. Rotterdam		VARKENS- VLEESCH (versch) per 100 KG. Rotterdam	
	fl.	%	fl.	%	fl.	%	fl.	%	fl.	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%
1925	17.20	100.0	13.07 ^b	100.0	231.50	100.0	236.00	100.0	462.50	100.0	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
1926	15.90	92.4	11.75	89.9	174.25	75.3	196.75	83.4	360.50	77.9	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
1927	14.75	85.8	12.47 ^b	95.4	176.00	76.0	237.00	100.4	362.50	78.4	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
1928	13.47 ^b	78.3	13.15	100.6	226.00	97.7	228.50	96.8	363.00	78.5	4.55	100.0	13.25	100.0	17.23	100.0	93.—	100.—	77.50	100.—
1929	12.25	71.2	10.87 ^b	83.2	204.00	88.1	179.75	76.2	419.25	90.6	7.38	162.4	11.78	88.9	9.10	52.8	96.40	103.7	120.2	120.2
1930	9.67 ^b	56.3	6.22 ^b	47.6	136.75	59.1	111.75	47.4	356.00	77.0	2.05	45.1	2.14	16.2	5.77	35.5	108.—	116.1	93.12 ^b	94.1
1931	5.55	32.3	4.55	34.8	84.50	36.5	107.25	45.4	187.00	40.4	3.06	67.3	1.94	14.6	6.96	40.4	88.—	94.6	48.—	61.9
1932	5.22 ^b	30.4	4.62 ^b	35.4	77.25	33.4	100.75	42.7	137.00	29.6	1.49	32.8	8.07	60.9	1.84	10.7	61.—	65.6	37.50	48.4
Jan. 1931	6.52 ^b	37.9	4.—	30.6	84.50	36.5	86.25	36.5	207.50	44.9	3.40	74.8	1.92	14.5	5.61	32.5	96.—	103.2	56.—	72.3
Febr. "	5.77 ^b	33.6	3.90	29.8	87.50	37.8	85.75	36.3	206.25	44.6	3.01	66.2	2.24	16.9	6.24	36.2	91.—	97.8	50.—	64.5
Maart "	5.62 ^b	32.7	4.20	32.1	103.00	44.5	104.75	44.4	214.00	46.3	4.72	103.8	3.25	24.5	11.23	65.1	90.—	96.8	51.—	65.8
April "	5.90	34.3	4.42 ^b	33.8	112.00	48.4	117.00	49.6	197.75	42.8	—	—	—	—	—	—	97.—	104.3	47.—	60.6
Mei "	6.15	35.8	4.97 ^b	38.0	95.75	41.4	124.00	52.5	189.00	40.9	—	—	—	—	—	—	98.—	105.4	45.—	58.1
Juni "	5.75	33.4	5.05	38.6	86.75	37.5	116.50	49.4	191.50	41.4	—	—	—	—	—	—	101.—	108.6	41.—	52.9
Juli "	5.42 ^b	31.5	4.70	35.9	84.25	36.4	115.75	49.0	211.00	45.6	—	—	—	—	—	—	95.—	102.2	49.—	63.2
Aug. "	4.97 ^b	28.9	4.02 ^b	30.8	74.50	32.2	119.50	50.6	185.50	40.1	—	—	—	—	—	—	94.—	101.1	54.—	69.7
Sept. "	4.77 ^b	27.8	4.27 ^b	32.7	68.00	29.4	97.00	41.1	164.25	35.5	—	—	—	—	—	—	84.—	90.3	50.—	64.5
Oct. "	5.—	29.1	4.47 ^b	34.2	68.50	29.6	94.75	40.1	160.25	34.6	—	—	—	—	—	—	75.—	80.6	49.—	63.2
Nov. "	5.82 ^b	33.9	5.47 ^b	41.9	81.00	35.0	114.50	48.5	169.75	36.7	1.52	33.4	5.04	38.1	—	—	72.—	77.4	48.—	61.9
Dec. "	4.92 ^b	28.6	4.95	37.9	69.25	29.9	111.25	47.1	145.75	31.5	1.47	32.3	5.39	40.7	2.40	13.9	70.—	75.3	43.—	55.5
Jan. 1932	5.05	29.4	5.07 ^b	38.8	71.25	30.8	114.00	48.3	142.50	30.8	1.49	32.8	8.69	65.6	1.87	10.8	70.—	75.3	40.—	51.6
Febr. "	5.30	30.8	5.07 ^b	38.8	74.00	32.0	108.50	46.0	142.25	30.8	1.28	28.1	8.98	67.8	1.29	7.5	68.—	73.1	34.—	46.9
Maart "	5.52 ^b	32.1	5.80	44.4	86.75	37.5	118.00	50.0	143.25	31.0	1.68	36.9	12.26	92.6	1.78	10.3	67.—	72.0	32.—	41.3
April "	5.65	32.7	6.22 ^b	47.6	88.75	38.3	124.50	52.8	135.25	29.2	—	—	—	—	—	—	63.—	67.7	28.—	36.1
Mei "	5.60	32.6	5.30	40.5	78.00	33.7	116.00	49.2	130.25	28.2	—	—	—	—	—	—	63.—	67.7	26.—	33.5
Juni "	5.22 ^b	30.4	4.15	31.7	80.75	34.9	105.75	44.8	128.75	27.8	—	—	—	—	—	—	67.—	72.0	34.—	43.9
Juli "	4.90	28.5	4.—	30.6	78.75	34.0	100.25	42.5	129.75	28.1	—	—	—	—	—	—	64.—	68.8	35.50	45.8
Aug. "	5.20	30.2	4.07 ^b	31.2	77.50	33.5	98.25	41.6	133.00	28.8	—	—	—	—	—	—	62.—	66.7	40.50	52.2
Sept. "	5.47 ^b	31.8	4.20	32.1	78.50	33.9	88.50	37.5	150.75	32.6	—	—	—	—	—	—	55.—	59.1	42.50	54.8
Oct. "	5.25	30.5	3.92 ^b	30.0	74.50	32.2	79.50	33.7	138.25	29.9	—	—	—	—	—	—	51.—	54.8	44.—	56.8
Nov. "	4.90	28.5	3.90	29.8	71.25	30.8	79.00	33.5	135.25	29.2	1.06	23.3	4.10	31.0	—	—	53.—	57.0	46.—	59.3
Dec. "	4.72 ^b	27.5	3.80	29.1	66.25	28.6	75.25	31.9	135.00	29.2	0.84	18.5	3.99	30.1	3.02	17.5	53.—	57.0	46.—	59.3
Jan. 1933	4.95	28.8	3.75	28.7	73.00	31.5	75.25	31.9	136.50	29.5	0.67	14.7	3.38	25.5	3.02	17.5	50.50	54.3	44.75	57.7
Febr. "	4.77 ^b	27.8	3.70	28.3	71.00	30.7	74.75	31.7	130.25	28.2	0.60	13.2	2.06	15.5	2.51	14.6	49.25	53.0	45.—	58.1
Maart "	5.05	29.4	3.82 ^b	29.3	73.50	31.7	76.25	32.3	130.50	28.2	0.61	13.4	1.29	9.7	3.11	18.0	46.50	50.0	46.—	59.3
April "	5.15	29.9	3.75	28.7	72.75	31.4	71.25	30.2	129.50	28.0	—	—	—	—	—	—	49.50	53.2	48.25	62.3
Mei "	5.40	31.4	3.77 ^b	28.9	70.50	30.5	73.25	31.0	146.75	31.7	—	—	—	—	—	—	52.25	56.2	49.—	63.2
Juni "	5.25	30.5	3.55	27.2	66.00	28.5	75.75	32.1	163.25	35.3	—	—	—	—	—	—	51.25	55.1	48.—	61.9
Juli "	5.82 ^b	33.9	3.85	29.4	64.25	27.8	78.00	33.1	176.25	38.1	—	—	—	—	—	—	49.25	53.0	48.50	62.6
Aug. "	5.30	30.8	3.55	27.2	61.25	26.5	67.75	28.7	161.50	34.9	—	—	—	—	—	—	49.—	52.7	49.25	63.5
Sept. "	4.95	28.8	3.47 ^b	26.6	61.00	26.3	65.25	27.6	159.00	34.4	—	—	—	—	—	—	50.25	54.0	54.—	69.7
Oct. "	4.40	25.6	3.—	22.9	60.25	26.0	63.50	27.0	141.25	30.5	—	—	—	—	—	—	56.25	60.5	54.25	70.0
Nov. "	4.55	26.5	2.95	22.6	74.50	32.2	60.00	25.4	147.25	31.8	1.26	27.7	2.23	16.8	—	—	59.50	64.0	54.37 ^b	69.2
18 "	4.40	26.7	3.35	25.6	75.00	32.4	60.00	25.4	155.50	33.6	—	—	—	—	—	—	61.— ^b	65.6	54.— ^b	70.7
19 "	4.55	26.5	3.35	25.6	70.00	30.2	59.00	25.0	155.00	33.5	—	—	—	—	—	—	62.— ^b	65.6	53.50 ^b	69.0
27 "	4.55	26.5	3.35	25.6	66.50	28.7	58.00	24.6	150.00	32.5	—	—	—	—	—	—	61.— ^b	66.7	53.— ^b	68.4

1) Men zie voor de toelichting op dezen staat de nos. van 8, 15 Aug. 1928, 25 Febr. 1931 en 15 Febr. 1933. 2) Tot Jan. 1931 Hard Winter No.2 van Jan. 1931 tot vanat 26 Mei 1930 tot 23 Mei 1932 74 K.G. Zuid-Russische; van 23 Mei 1932 tot 2 Oct. 1933 No. 2 Canada. 3) Tot Jan. 1928 Matting; van Jan. 1928 tot 9 Febr. 1933 K.G. Zuid-Russische. 4) 8 Dec. 5) 14 Dec. 6) 22 Dec. 7) 22 Dec. 8) 14 Dec. 9) 15 Dec. 10) 21 Dec. 11) 28 Dec.

	MINERALEN								TEXTIELGOEDEREN								DIVERSEN			
	STEENKOLEN Westfaalsche/ Hollandsche bunkerolen, ongezeefd i.o.b. R'dam/A'dam per 1000 K.G.		PETROLEUM Mid. Contin. Crude 33 tim 33.9 ^a Bé s.g. per barrel		BENZINE Gulf exp. 64/66 ^b §cts. per U.S. gallon		KATOEN				WOL gekamde Australische, Merino, 64's Av. loco Bradford per lb.		WOL gekamde Australische, Crossbred Colonial Carded, 50's Av. loco Bradford per lb.		KOE- HUIDEN Gaaf, open kop 57-61 pnd.		KALK- SALPETER Old. per 100 KG. netto			
	fl.	%	§	%	§cts.	%	§	%	pence	%	pence	%	pence	%	fl.	%	fl.	%		
1925	10.80	100.0	1.68	100.0	14.86	100.—	23.25	100.0	29.27	100.—	9.35	100.—	55.00	100.0	29.50	100.0	34.70	100.0	12.—	100.0
1926	17.90	165.7	1.89	112.5	13.65	91.9	17.55	75.5	16.24	55.5	6.30	67.4	47.25	85.9	24.75	83.9	28.46	82.0	11.61	96.8
1927	11.25	104.2	1.30	77.4	14.86	100.—	17.50	75.3	16.78	57.3	7.27	77.8	48.50	88.2	26.50	89.8	40.43	116.5	11.48	95.7
1928	10.10	93.5	1.20	71.4	9.98	67.2	20.00	86.0	19.21	65.6	7.51	80.4	51.50	93.6	30.50	103.4	47.58	137.1	11.48	95.7
1929	11.40	105.6	1.23	73.2	10.—	67.3	19.15	82.4	17.05	58.2	6.59	70.5	39.—	70.9	25.25	85.6	32.25	92.9	10.60	88.3
1930	11.35	105.1	1.12	66.7	8.77	59.0	13.55	58.3	12.—	41.0	3.92	41.9	26.75	48.6	16.25	55.1	25.36	73.1	9.84	82.0
1931	10.05	93.1	0.58	34.5	5.04	33.9	8.60	37.0	7.33	25.0	3.08	33.0	21.50	39.1	12.00	40.7	18.65	53.7	8.61	71.8
1932	8.00	74.1	0.81	48.2	4.50	30.3	6.45	27.7	5.21	17.8	3.11	33.3	16.00	29.1	8.50	28.8	11.15	32.1	6.15	51.3
Jan. 1931	10.30	95.4	0.85	50.6	6.08	40.9	10.30	44.3	8.31	28.4	3.09	33.1	21.25	38.6	12.00	40.7	24.63	71.0	10.11	84.3
Febr. "	10.30	95.4	0.85	50.6	6.14	41.3	10.95	47.1	9.58	32.7	3.55	38.0	21.75	39.5	12.00	40.7	22.50	64.8	10.21	85.1
Maart "	10.30	95.4	0.66	39.3	6.07	40.9	10.90	46.9	9.70	33.1	3.56	38.1	25.25	45.9	14.50	49.2	22.25			

	ZUIVEL EN EIERN								METALEN												
	BOTER per K.G. Leeuwarder Comm. Notering	BOTER p.K.G. Heffing Crisis Zuivel- Centr.	KAAS Edammer Alkmaar Fabrieks- kaas kl. m/merk	EIEREN Gem. not. Eiermijn Roermond p. 100 st.	KOPER Standaard Locoprijzen Londen per Eng. ton	LOOD Locoprijzen Londen per Eng. ton	TIN locoprijzen Londen per Eng. ton	IJZER Cleveland Foundry No. 3 f.o.b. Middleb. per Eng. ton	GIETERIJ- IJZER (Lux III) p. Eng. t. f.o.b. Antwerpen	ZINK Locoprijzen Londen per Eng. ton	GOUD cash Londen per ounce fine	ZILVER cash Londen per Standard Ounce									
1925	2.31	100.0	56.00	100.0	62.1/6	100.0	36.8/6	100.0	261.17/-	100.0	Sh. 73/-	100.0	sh. 67/-	100.0	36.3/6	100.0	85/6	100.0	32 1/2	100.0	
1926	1.98	85.7	43.15	77.1	8.15	88.8	58.1/-	93.5	31.1/6	85.3	290.17/6	111.1	86/6	118.5	68/8	102.5	34.2/6	94.3	85/-	99.5	
1927	2.03	87.9	43.30	77.3	7.96	86.7	55.14/-	89.7	24.4/-	66.4	290.4/-	110.8	73/-	100.0	64/6	96.3	28.10/-	78.8	85/-	99.5	
1928	2.11	91.3	48.05	85.8	7.99	87.0	63.16/-	102.8	21.1/-	57.8	227.5/-	86.8	66/-	90.4	62/8	93.5	25.5/6	69.9	85/-	99.5	
1929	2.05	88.7	45.40	81.1	8.11	88.3	75.14/-	121.9	23.5/-	63.8	203.15/6	77.8	70/6	96.6	68/9	102.6	24.17/6	68.8	85/-	99.5	
1930	1.66	71.9	38.45	68.7	6.72	73.2	54.13/-	88.0	18.1/6	49.6	142.5/-	54.3	67/-	91.8	59/6	88.8	16.17/-	46.6	85/-	99.5	
1931	1.34	58.0	31.30	56.9	5.35	58.3	36.5/-	58.4	12.1/-	33.1	110.1/-	42.0	55/-	75.3	47/6	70.9	11.10/6	31.9	92/6	108.2	
1932	0.94	40.7	22.70	40.5	4.14	45.1	22.17/-	36.8	8.12/-	23.6	97.2/-	37.1	42/-	57.5	37/-	55.2	9.16/-	27.1	118/-	138.0	
Jan. '31	1.61	69.7	32.25	57.6	6.63	72.2	45.7/6	73.1	14.4/-	38.5	116.8/-	44.4	60/6	82.9	51/6	76.9	12.18/6	37.5	85/-	99.5	
Febr.	1.66	71.9	33.80	60.4	6.21	67.6	45.1/6	72.6	13.5/6	36.4	117.4/-	44.7	58/6	80.3	50/7	75.5	12.10/-	34.6	85/-	99.5	
Mrt.	1.47	63.6	35.00	62.5	4.94	53.8	45.1/6	72.6	13.3/6	36.2	122.1/-	46.6	58/6	80.3	48/10	72.9	12.8/6	34.3	85/-	99.5	
Apr.	1.35	58.4	31.60	56.4	4.20	45.8	42.15/6	68.9	12.10/-	34.3	113.4/-	43.2	58/6	80.3	49/6	73.9	11.12/-	32.1	85/-	99.5	
Mei	1.26	54.5	30.85	55.1	4.07	44.4	39.6/6	63.4	11.10/6	31.6	104.17/-	40.0	58/6	80.3	48/-	71.6	10.13/6	29.5	85/-	99.5	
Juni	1.29	55.8	33.50	59.8	4.30	46.8	36.6/6	58.5	11.11/6	31.8	106.2/6	40.5	58/6	80.3	47/1	70.3	11.10/6	31.8	85/-	99.5	
Juli	1.32	57.1	37.75	67.4	4.40	47.9	34.14/-	55.9	12.15/6	35.1	112.5/6	42.9	58/6	80.3	48/9	72.8	12.11/-	34.7	85/-	99.5	
Aug.	1.30	56.3	36.00	64.3	4.98	54.2	32.15/6	52.8	11.19/6	32.9	114.19/6	43.9	58/6	80.3	47/9	71.3	11.14/6	32.4	85/-	99.5	
Sept.	1.27	55.0	32.25	57.6	5.77	62.9	30.3/6	48.6	11.4/-	31.1	111.16/-	42.7	55/6	76.0	46/7	69.5	10.19/-	30.3	91/3	106.8	
Oct.	1.24	53.7	26.25	46.9	6.27	68.4	28.2/6	45.3	10.9/6	28.8	101.1/6	38.6	46/-	63.0	44/8	66.7	10.7/6	28.7	106/3	124.3	
Nov.	1.17	50.6	24.75	44.2	7.07	77.0	27.19/6	45.1	11.5/-	30.9	102.4/-	39.0	44/6	61.0	43/6	64.9	10.15/6	29.6	110/9	129.5	
Dec.	1.18	51.1	21.40	38.2	5.32	57.0	27.6/6	44.2	10.16/-	29.6	98.17/6	37.8	41/6	56.8	43/3	64.6	10.2/6	28.0	122/6	143.3	
Jan. '32	1.16	50.2	25.75	46.0	4.71	51.3	27.14/6	44.7	10.14/-	29.4	98.18/-	37.8	41/6	56.8	42/-	62.7	10.6/6	28.5	120/3	140.7	
Febr.	1.34	58.0	27.75	49.6	3.79	41.3	26.4/-	42.2	10.5/-	28.1	99.2/6	37.9	41/6	56.8	40/-	59.7	10.4/-	27.6	119/6	139.9	
Mrt.	0.98	42.4	23.65	42.2	3.42	37.3	24.18/-	40.1	9.9/-	25.9	96.6/-	36.8	44/-	60.3	40/-	59.7	9.11/-	26.4	114/-	133.5	
Apr.	0.99	42.9	19.60	35.0	2.77	30.2	23.8/-	37.7	8.6/6	24.2	84.15/6	32.4	45/-	61.6	37/6	56.0	9.2/-	25.2	110/3	129.0	
Mei	0.82	35.5	19.65	35.1	2.88	31.4	21.6/-	34.3	8.4/-	22.0	80.13/6	32.4	44/-	60.3	37/6	56.0	9.9/-	26.1	112/9	132.0	
Juni	1.11	48.1	24.25	43.3	3.08	33.5	20.12/6	33.2	7.5/-	19.9	84.9/-	32.3	44/-	60.3	37/6	56.0	8.13/-	23.9	113/6	132.7	
Juli	0.96	41.6	19.55	34.9	3.12	34.0	19.2/6	30.8	7.3/6	19.7	90.17/6	34.7	42/6	58.2	37/-	55.2	8.6/6	23.0	116/-	135.7	
Aug.	0.76	32.9	17.90	32.0	3.72	40.6	22.4/6	35.8	7.17/6	21.6	101.4/-	38.6	42/-	57.5	36/6	54.5	9.13/6	26.7	118/6	138.6	
Sept.	0.84	36.4	16.50	19.0	3.52	37.4	20.5/6	40.9	9.10/6	26.1	109.9/6	41.8	42/-	57.5	35/-	52.2	11.2/-	27.7	119/9	138.8	
Oct.	0.82	35.5	25.50	45.5	5.73	62.4	22.5/6	35.9	8.7/-	22.9	105.13/6	40.4	41/-	56.2	34/6	51.5	10.8/6	28.8	121/6	142.1	
Nov.	0.81	35.1	26.50	47.3	6.65	72.4	21.19/-	35.4	8.4/6	22.6	104.7/6	39.9	40/-	54.8	34/6	51.5	10.8/-	28.7	125/9	147.2	
Dec.	0.73	31.6	22.50	40.3	5.12	55.7	19.12/6	31.6	7.9/6	20.5	100.10/6	38.4	39/-	53.4	34/6	51.5	10.7/-	28.6	125/9	147.2	
Jan. '33	0.73	31.6	21.75	38.8	4.27	46.7	19.17/-	32.0	7.8/-	20.3	100.1/6	38.1	40/6	55.5	34/6	51.5	9.19/-	27.5	122/8	143.5	
Febr.	0.65	28.1	20.60	36.8	4.35	47.4	20.3/-	32.5	7.7/-	20.2	104.7/6	39.9	43/-	58.9	34/-	50.7	9.15/-	27.0	120/5	140.8	
Mrt.	0.53	22.9	19.40	34.6	2.80	30.5	20.4/-	32.3	7.10/-	20.6	104.18/3	40.1	43/-	58.9	34/7	51.6	10.7/-	28.6	120/5	140.8	
Apr.	0.54	23.4	18.55	33.1	2.07	22.6	20.11/6	33.3	7.12/6	20.9	109.17/-	42.0	43/-	58.9	35/6	53.0	10.8/6	28.8	120/1	140.4	
Mei	0.52	22.5	21.80	38.9	2.49	27.1	23.6/6	37.6	8.6/-	22.9	128.17/6	49.2	41/6	56.8	36/6	54.5	10.13/-	29.1	123/6	144.4	
Juni	0.52	22.5	23.50	42.0	2.50	27.2	25.7/-	40.8	9.4/-	25.3	151.10/-	57.9	42/-	57.5	37/-	55.2	11.12/-	32.4	123/4	143.0	
Juli	0.55	23.8	18.50	33.0	2.60	28.3	25.16/-	41.6	9.2/-	25.0	148.3/6	56.5	41/6	56.8	35/-	52.2	12.1/-	33.3	123/10	144.9	
Aug.	0.63	27.3	18.90	33.8	3.574	38.9	24.5/-	39.1	8.4/6	22.6	145.3/-	55.4	41/-	56.2	35/-	52.2	11.7/-	31.4	125/10	147.2	
Sept.	0.66	28.6	0.95	18.40	32.9	3.91	42.6	22.16/6	36.8	7.16/-	21.4	140.17/6	53.8	39/6	54.1	34/6	51.5	10.18/6	30.2	130/11	153.1
Oct.	0.68	29.4	0.90	19.45	34.7	4.68	51.0	22.1/-	35.5	7.14/-	21.1	145.5/-	55.9	39/6	54.1	34/6	51.5	10.13/-	29.4	131/1	153.3
Nov.	0.65	28.1	0.90	20.80	37.1	5.80	63.2	20.6/6	32.7	7.13/6	20.1	150.9/6	57.5	40/-	54.8	34/6	51.5	9.19/6	27.6	128/5	150.1
11 Dec.	0.62	26.8	1.00	20.25	36.2	5.75	62.6	20.6/6	32.7	7.13/6	20.5	154.15/6	58.4	40/6	55.5	36/-	53.7	9.17/6	27.3	127/1	148.5
18	0.60	26.0	1.00	20.25	36.2	5.30	57.7	21.19/6	35.4	7.14/-	21.1	153.2/-	58.5	40/6	55.5	36/-	53.7	10.4/-	27.6	126/9	148.2
27	0.57	24.7	1.00	20.07	35.7	5.10	55.6	21.11/6	34.8	7.11/-	20.7	152.15/-	58.3	40/6	55.5	36/-	53.7	9.19/6	27.6	126/5	147.9

5 Sept. 1239 79 K.G. La Plata. 3) Tot Jan. 1928 Western; vanaf Jan. 1928 tot 16 Dec. 1929 American No. 2, van 16 Dec. 1929 tot 26 Mei 1930 74 1/2 K.G. Hongaarsche American No. 2, van 9 Febr. 1931 tot 23 Mei 1932 64 1/2 K.G. Zuid-Russische. Van 23 Mei—19 Sept. 1932 No. 3 Canada. Van 19 Sept. 1932 tot 24 Juli 1933 62/63

	BOUWMATERIALEN						KOLONIALE PRODUCTEN													
	VURENHOUT basis 7" f.o.b. Zweden/ Finland per standaard van 4.672 M3.	STEENEN		CA CAO G.F. Accra per 50 K.G. c.i.f. Nederland		COPRA Ned.-Ind. f. m. s. per 100 K.G. Amsterdam	KOFFIE Robusta Locoprijzen Rotterdam per 1/2 K.G.	RUBBER ¹⁾ Standaard Ribbed Smoked Sheets loco Londen per lb.	SUIKER Witte kristal- suiker loco R'dam/A'dam. per 100 K.G.	THEE Af. N.-I. thee. A'dam gem. pr. Java- en Suma- trathee p. 1/2 KG.	INDEXCIJFER									
1925	159.75	100	15.50	100.0	19.00	100.0	42/6	100.0	35.87	100.0	61.375	100.0	Sh. 2/11,625	100.0	fl. 18.75	100.0	cts. 84.5	100.0	100.0	100.0
1926	153.50	96.1	15.75	101.6	19.50	102.6	49/-	115.3	34.00	94.8	55.375	90.2	2/-	67.4	17.50	93.3	82.25	111.5	98.0	102.8
1927	160.50	100.5	14.50	93.5	18.50	97.4	68/-	160.0	32.62	90.9	46.875	76.4	1/6,375	51.6	19.12	102.0	94.75	97.9	87.5	109.1
1928	151.50	94.8	12.00	77.4	18.50	97.4	57/3	134.0	31.87	88.9	49.625	80.9	-10.75	30.2	15.85	84.5	75.25	89.1	84.6	97.4
1929	146.00	91.4	14.00	90.3	21.25	111.8	45/9	107.9	27.37	76.3	50.75	82.7	-10.25	28.8	13.00	69.3	69.25	82.0	81.9	85.5
1930	141.50	88.6	12.50	80.6	20.75	109.2	34/11	82.2	22.62	63.1	32	52.1	-15.875	16.5	9.60	51.2	60.75	71.8	68.0	64.3
1931	110.75	69.3	10.25	66.1	20.25	106.6	22/5	52.8	15.37	42.9	25	40.7	-3	8.4	8.00	42.7	42.50	50.3	48.8	46.6
1932	69.00	43.2	9.25	59.7	15.00	78.9	19/6	45.9	13.00	36.2	24	39.1	-1/7.5	4.9	6.32	33.7	28.25	33.4	36.1	38.0
Jan. '31	125.00	78.2	10.00	64.5	21.00	110.5	26/4	62.0	18.25	50.9	28	45.6	-4.25	11.9	8.20	43.7	66.25	78.4	53.9</	

IV. NATIONALE BANK VAN DENEMARKE.

(In millioenen Kronen.)

Data	Goud	Pasmunt	Buitent. saldi, munt en wissels	Binnenl. bel. en cred.	Circulatie	Rek. Crt. 1)
30 Nov. 1933..	133,2	4,6	10,0	83,5	353,7	72,5
31 Oct. 1933..	133,2	5,1	26,9	84,3	368,0	80,4
30 Sept. 1933..	133,2	5,7	26,6	85,8	355,2	68,3
30 Nov. 1932..	133,2	6,8	1,7	109,3	318,3	51,6
30 Nov. 1931..	144,3	6,5	37,2	172,0	339,7	31,8

1) Actief.

V. BANK VAN SPANJE. (In millioenen Peseta's.)

Data	Goud	Zilver	Staatsfondsen 1)	Disconto's en Beleen.	Circulatie	Rekg. Crt.	
						Partic.	Staat
16 Dec. 1933	2.261	645	578	2.710	4.760	914	145
9 " 1933	2.261	643	578	2.740	4.810	872	144
2 " 1933	2.261	647	578	2.672	4.794	879	179
25 Nov. 1933	2.261	647	578	2.655	4.750	901	146
18 " 1933	2.261	644	578	2.695	4.772	891	152
11 " 1933	2.261	640	578	2.697	4.805	864	186
4 " 1933	2.261	640	578	3.022	4.816	856	460
28 Oct. 1933	2.261	642	578	3.336	4.731	831	897
21 " 1933	2.261	640	578	2.621	4.790	1.015	80 ²
14 " 1933	2.260	636	578	2.602	4.837	930	43 ²
7 " 1933	2.260	641	578	2.592	4.851	909	3 ²
30 Sept. 1933	2.260	647	578	2.583	4.743	884	79
17 Dec. 1932	2.258	601	582	2.738	4.767	981	14
19 Dec. 1931	2.247	521	582	3.129	4.911	1.078	78 ²

1) Ten bedrage van 344 millioen, plus voorschot in rek.-crt. aan de schatk.

2) Actief.

VI. ZWITSERSCHE NATIONALE BANK.

(In millioenen Francs.)

Data	Goud	Gouddeviezen	Disconto's en Beleen. 1)	Effecten	Circulatie	Rek. Crt. 2)
15 Dec. 1933..	1.998,1	17,1	166,0	29,2	1.410,8	737,1
7 " 1933..	1.998,1	15,3	152,8	66,6	1.417,2	748,4
30 Nov. 1933..	1.998,1	13,7	173,5	66,0	1.436,5	750,5
23 " 1933..	1.982,4	18,9	139,5	65,8	1.374,7	767,5
15 " 1933..	1.941,9	24,6	102,1	65,9	1.352,5	721,0
7 " 1933..	1.941,8	23,3	111,9	65,9	1.378,8	699,1
31 Oct. 1933..	1.930,7	28,3	123,2	66,1	1.408,4	677,5
23 " 1933..	1.888,9	26,5	99,9	65,6	1.347,4	668,9
14 " 1933..	1.858,5	24,6	97,7	65,6	1.355,9	631,1
7 " 1933..	1.858,4	21,2	111,5	65,9	1.385,7	607,4
30 Sept. 1933..	1.845,9	16,1	131,3	65,7	1.419,4	581,6
15 Dec. 1932..	2.547,8	19,0	66,8	—	1.503,0	1.132,7
15 Dec. 1931..	2.228,5	142,1	79,2	48,0	1.459,7	1.007,2

1) Sedert 31 Maart '28 zonder rek.-crt. saldi in het buitenland. Deze zijn met ingang van dien datum met den post buitenlandsche wissels tot den post goudeviezen samengesmolten.

2) Sedert 31 Mrt. '28 uitsluitend de dagelijks vervallende verplichtingen.

VII. OOSTENRIJKSCHE NATIONALE BANK.

(Voornaamste posten in millioenen Schillingen.) 1)

Data	Goud 1)	Vreemd geld, deviezen tegd. ijh. buit. i. 2)	Andere edelvaluta	Disconto's en Beleen.	Voorshot afd. Staat	Circulatie	Rek. Crt.
15 Dec. '33	188,8	—	12,9	251,0	624,4	913,2	142,1
7 " '33	188,8	—	12,9	233,2	624,4	888,9	145,1
30 Nov. '33	169,7	19,0	8,0	231,0	624,4	913,5	117,0
23 " '33	169,7	19,0	8,0	211,6	624,4	827,2	186,5
15 " '33	169,7	19,0	8,0	217,8	624,4	864,1	155,7
7 " '33	169,7	19,0	8,0	232,2	624,4	877,8	157,6
31 Oct. '33	169,7	19,0	8,0	239,9	624,4	940,8	101,0
23 " '33	169,7	19,0	8,0	223,3	624,4	872,0	149,7
15 " '33	169,7	19,0	8,0	236,1	624,4	899,4	129,8
7 " '33	169,7	19,0	8,0	232,1	624,4	895,7	127,5
30 Sept. '33	169,7	19,0	8,0	238,7	624,4	942,8	82,8
15 Dec. '32	149,5	39,0	0,1	385,4	663,0	879,6	219,9
15 Dec. '31	189,5	110,8	37,1	857,7	95,6	1.091,3	179,8

1) 1 Schilling = 0.694 goudkronen = 10.000 papierkronen.

2) Als dekking der circulatie en saldi in rek.-crt. geldende, volgens art. 85 der Statuten. Sedert 7 Dec. '33 is deze post vervallen. De post goud is daartegenover met rond 19 mill. Schilling toegenomen.

3) Waarvan S. 5,9 in valuta's op termijn.

4) Id. S. 6,8. 5) Id. S. 7,8. 6) Id. S. 7,9.

VIII. NATIONALE BANK VAN HONGARIJE.

(In millioenen Pengö's. 1 Pengö = 12.500 Kr.)

Data	Goud	Vreemd geld, deviezen tegd. in het buitenl. 1)	Binnenl. wissels, ceelen en effecten	Voorshot aan den Staat	Circulatie	Rekg.-Courant	
						Staat	Partic.
15 Dec. '33	79	11	588	50	319	88	29
7 " '33	79	10	596	50	328	82	29
30 Nov. '33	79	10	601	50	341	76	25
23 " '33	79	9	573	50	294	96	26
15 " '33	79	9	576	50	317	76	24
7 " '33	79	9	586	50	340	59	28
31 Oct. '33	97	9	472	50	362	49	28
23 " '33	97	6	442	50	307	78	25
15 " '33	97	5	446	50	321	67	24
7 " '33	97	5	460	50	340	60	23
30 Sept. '33	97	5	477	50	361	49	29
15 Dec. '32	97	12	436	52	317	61	29
15 Dec. '31	105	12	399	58	376	57	84

1) Als dekking van biljetten en saldi in rek.-courant geldende, volgens art. 85 der statuten.

IX. TSJECHOSLOWAAKSCHE NATIONALE BANK.

(In millioenen Tsjechoslow. Kronen.)

Data	Vordering op den Staat	Goud en Zilver	Vreemd geld in het buitl.	Disconto's en beleeningen	Circulatie	Rek. Crt.
7 Dec. 1933	2.601	1.708	922	1.427	5.937	512
30 Nov. 1933	2.602	1.707	922	1.402	5.705	715
23 " 1933	2.603	1.708	923	1.435	5.439	1.027
15 " 1933	2.605	1.708	917	1.431	5.666	784
7 " 1933	2.606	1.708	921	1.621	6.009	632
31 Oct. 1933	2.606	1.708	933	1.550	6.148	420
23 " 1933	2.607	1.707	940	1.502	5.606	953
15 " 1933	2.608	1.707	925	1.654	5.826	875
7 " 1933	2.608	1.707	924	1.751	6.061	733
30 Sept. 1933	2.608	1.707	922	1.744	6.310	500
23 " 1933	2.609	1.707	907	1.448	5.614	921
7 Dec. 1932	2.688	1.709	1.052	1.304	5.834	703
7 Dec. 1931	3.218	1.566	1.147	1.683	6.893	521

X. SUIDAFRIKAANSE RESERWEBANK.

(Voornaamste posten in duizenden Ponden.)

Data	Goud en Goudsert.	Disconto's	Waarvan Reg.-papier	Circulatie	Rek.-Crt.	Algemeen Dekking perc. 2)
1 Dec. 1933..	16.881	18.924	—	11.268	31.665	40,0
24 Nov. 1933..	16.845	19.505	—	9.784	32.862	40,0
17 " 1933..	16.715	19.256	—	10.005	32.281	40,1
10 " 1933..	16.645	18.391	—	10.329	31.600	40,2
3 " 1933..	16.306	18.340	—	10.896	30.425	40,0
27 Oct. 1933..	16.381	18.460	—	10.315	31.111	40,0
20 " 1933..	16.149	18.212	—	9.681	30.952	40,1
13 " 1933..	16.076	18.130	—	9.987	30.842	40,1
6 " 1933..	15.338	18.279	—	10.489	29.464	39,0
29 Sept. 1933..	14.830	19.003	—	10.775	26.515	40,1
22 " 1933..	14.856	19.315	2	9.385	28.553	40,1
15 " 1933..	15.223	18.920	2	9.613	28.759	40,3
8 " 1933..	14.727	18.199	2	10.027	27.293	40,2
2 Dec. 1932..	6.832	1.412	253	7.782	5.280	54,9
4 Dec. 1931..	7.714	3.338	939	8.204	6.051	57,5

*) Verhouding goud, goudcert. en pasmunt tegenover opeisbare schulden: bankbiljetten en deposito's.

XI. BANK VAN LITHAUEN. (In millioenen Lita's.)

Data	Goud	Zilver 1)	Buitent. Deviezen	Disconto's en Beleen.	Kapitaal	Bankbiljetten in omloop	Deposito's
15 Dec. 1933	50,7	3,5	14,9	82,6	12,0	87,1	57,4
30 Nov. 1933	50,2	3,5	12,0	82,5	12,0	90,5	50,4
15 " 1933	50,2	3,5	10,3	82,9	12,0	89,2	50,7
31 Oct. 1933	49,6	3,6	10,9	84,1	12,0	92,8	47,6
15 " 1933	47,7	3,7	11,2	83,4	12,0	90,9	48,1
30 Sept. 1933	47,7	3,9	10,4	83,3	12,0	92,3	45,1
15 Dec. 1932	49,1	4,3	15,9	87,7	12,0	97,0	54,4
15 Dec. 1931	47,6	3,8	40,1	112,7	12,0	108,3	82,9

1) Vanaf 15-2-'32 zilveren en andere munten.

